

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za in-
zemstvo razen Amerike: četrletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din;
Amerika letno 1 dolar. — Račun poštna hranilnica, podružnica v Ljubljani, št. 10.711.

Jugoslovenska misel mora združiti vse rodoljube

Predsednik Jugoslovenske nacionalne stranke Peter Živković je dal te dni sotrudniku »Politike« kratko izjavo, v kateri pravi:

»Spričo enodušno izražene želje vseh odposlancev Jugoslovenske nacionalne stranke na velikem zboru, ki se je vršil pretekli mesec sem sprejel izredno čast in hkratu zelo pomembno dolžnost, da sem na čelu Jugoslovenske nacionalne stranke, kot njen predsednik, k temu sem se odločil tako zaradi izrednega zaupanja, ki mi je bilo izkazano, kakor tudi zaradi tega, ker smatram, da živimo v zelo resnih časih, ko je neobhodno potrebno, da velika jugoslovenska misel zbere v trdne vrste vse člane JNS. Zraven pa si zagotovim za obrambo osnov narodnega in državnega edinstva tudi sodelovanje vseh ostalih iskrenih rodoljubov, ki smatrajo za svojo pogla-

vitno dolžnost služiti z vsemi močmi svojemu kralju in narodu in doprinesiti, kar premorejo, da se našemu mlademu kralju Ni. Vel. Petru II. ohrani dediščina velikega dela kralja Aleksandra Mučenika, naša lepa zedinjena domovina kraljevina Jugoslavija. Ta osnovna misel bo določala tudi naše stališče pri reševanju vseh perečih vprašanj naše nacionalne in državne politike.

Neki ljudje so poizkušali Jugoslovenski nacionalni stranki, pa tudi meni osebno podtikati težnje po nezakonitem delovanju. De'ansko je JNS daleč od takih teženj in od nam nezanih načrtov. Vsakomur je znano, da sem stal od nekdanj na stališču zakonitosti in da sem bil proti vsakemu nezakonitemu delu in početju. Po tem se bom ravnal tudi v bodoče.

Izseljenci se vračajo, ker tujina nima zanje kruha

Zdaj pa zdaj se čujejo glasovi, da gospodarska stiska v Evropi ponehava. Če pa gledamo številke, ki jih ima izseljenski urad v Ljubljani, vidimo, da se naši izseljenci ne prestando vračajo domov, ker jim tujina ne more dati kruha.

Vzemimo Holandsko, kjer je še nedavno delalo okoli 3000 slovenskih rudarjev. Zdaj je njih število neznamno in naša delavska društva v Holandiji štejejo komaj še 125 članov. Kokor iz Holandije se v najnovejšem času v večjem številu vračajo tudi naši delavci iz Nemčije, odkoder pa ne prihajajo v toliki meri zavoljo brezposelnosti, temveč ker se s kakšno besedo pregrešijo proti vladavini.

V precejšnjem številu zapuščačo naši ljudje tudi Francijo, s katero naša država na žalost še zmerom nima urejenih izseljenskih odno-

šajev. Naša vlada je sicer že pred leti izdelala pogodbo, ki pa je vse do danes ostala na papirju, ker ji v Parizu ni bilo mogoče izposlovati odobritve. Morda bo Blumova vlada, v kateri so zastopane delavske stranke, imela nekaj več razumevanja za osnovne življenjske komiši jugoslovenskega delavstva v Franciji in bo dogovor podpisala. Značilna je pa vendarle dejstvo, da tudi pod novo vlado odtok jugoslovenskega delavstva iz Francije ni ponehal, kar priča, da so se politične razmere v Franciji sicer izpremenile, da pa se gospodarsko stanje še ni izboljšalo, zato mnoga podjetja še zmerom odpuščajo delavstvo. Pri tem so seveda v prvi vrsti prizadete tuje delovne moči. Najlaže še v dobi gospodarske stiske dobe delo v Franciji gozdni delavci, kar je znamenje, da jim takih delavcev nedostaja.

V šestih letih štiri milijarde od letoviščarskega prometa

Kakor nam kažejo uradne številke, je tujski promet za našo državo pomembna gospodarska panoga, ki nam donša lepe denarje. Podatki za leta 1930. do vštetega 1935. nam povedo, da smo imeli v naši državi skupnih dohodkov od letoviščarskega prometa v tem času za skoro štiri milijarde dinarjev.

V letu 1930. je obiskalo naše letoviščarske kraje (vse številke so zaokrožene) 296.000 Jugoslovenov in 256.000 tujcev. Med tujci je bilo največ Avstrijcev (72.000), potem Nemcev (48.000), Čehoslovakov (44.000), Madžarov (26.000) in Poljakov (10.000). V naslednjem to je 1931. letu smo imeli v naših letoviščih 339.000 domačih in 210.000 tujih državljanov. Število tujih državljanov je to-

rej padlo, a domačih se je povečalo. Avstrijci so nazadovali na 62.000, Nemci na 33.000, Madžari na 18.000 in Poljaki na 6.800, med tem ko je bilo Čehoslovakov približno toliko kakor prejšnje leto. V l. 1932. je število domačih gostov dalje naraslo, a število tujih dalje padlo. Domačih je bilo 365.000, a tujih 147.000. Avstrijci so padli (največ zaradi deviznih omejitev) na 41.000, Čehoslovaki na 30.000, Nemci na 20.000, Madžari na 13.000 in Poljaki na 4.000.

Vsa ta tri leta je celotno število letoviščarjev padalo, toda l. 1933. se je položaj spet obrnil. Število domačih gostov se je v tem letu skoro podvojilo na 668.000, a tujih zelo povečalo na 217.000 Avstrijcev je bilo že 60.000, Nemcev 21.000, Čehoslovakov 64.000,

Madžarov 16.000 in prvič so zabeležili večje število tudi Rumuni: 5.000. V l. 1934. je bilo domačih gostov že 711.000, tujih pa 235.000. Števila Avstrijcev, Nemcev, Poljakov, Francozov in Angležev so se dvignila, zmanjšali pa sta se števili Čehoslovakov in Madžarov. V letu 1935. se je število domačih letoviščarjev dalje dvignilo na 766.000 in tujih na 242.000. Nazadovala so števila Avstrijcev, Madžarov in Rumunov, a vseh drugih so se znatno povečala. Precej je bilo v tem letu tudi bolgarskih gostov. V prvi polovici letošnjega leta je bilo domačih gostov že 203.000, a tujih 40.000.

Dohodek od letoviščarjev je znašal l. 1930. 605 milijonov, l. 1931. 531 milijonov, l. 1932. 493 milijonov, l. 1933., ko se je število gostov spet močno dvignilo, 701 milijon, leta 1934. 811 milijonov in l. 1935. 827 milijonov dinarjev. Skupno torej tri milijarde 968 milijonov ali okroglo štiri milijarde dinarjev. Od te vsote odpade na morskala kopališča ena milijarda 444 milijonov.

Navedli smo te podatke, da tudi naš požeželan lahko preceni pomembnost letoviščarskega prometa, saj imamo prav v Sloveniji razmerno veliko število letovišč in kopališč. Denar, ki ga letoviščarstvo prinese v naše kraje, je v prid vsej deželi. Zato mora vsak naš človek gledati na to, da se bo letoviščar počutil pri nas čim bolje, saj to tisti tujec, ki je z vsem zadovoljen, snet in spet pride k nam. V tem pogledu morata tudi država in banovina storiti svoje, da odstranita vse ovire za še večji napredek tujškega prometa (slabe ceste, nepovoljne poštarne razmere in podobno). Za Slovenijo pomeni napredek tujškega prometa čedalje bolj vprašanje vsakdanjega kruha.

Pri nas ne gre

Pred svetovno vojno ni posegala država v zasebno gospodarstvo. Le toliko je zaščitila zakonodaja prodajalca in rabnika, da je določila zakonito dopustni zaslužek trgovca na največ 25 odstotkov. Tako je bila postavljena človeški pohlepnosti meja. Velika večina trgovcev se je v tekmi za odjemalce zadovoljevala z manjšim dobičkom, ki se je gibal med 5 in 10 odstotki. Prav tako so služile zaščitne cvarine dejansko le oviri uvoza tujega blaga, ki bi moglo izpodrivati domače.

Po svetovni vojni je osvobodjenje sicer strlo verige tujega gospodarstva, toda žal so prenesli razni pridobitniki to svobodo tudi na svoje poslovanje. Pričelo se je odiranje navzdol in navzgor, da sta večali dobiček nizka nakupna in visoka prodajna cena. Prav tako je izkoristila industrija do zadnje pare visoke zaščitne carine, katerih vzvišeni namen je bil ustvaritev narodne industrije v korist kmetu in delavcu. Dolga leta sta ječe odštevala pridelovalec in rabnik trgovini hud davek, tako hud, da sta omagala ter prišla z njima seveda tudi trgovina na suho.

Podobne so bile razmere tudi v nekaterih drugih državah in državniki niso pustili tega žalostnega gospodarskega razvoja, temveč so postavili spet meje trgovinskemu zaslužku. Tako je Nemčija že pred leti postavila za kmetijske pridelke okvirne cene in določila dopusten dobiček. Tudi pri nas so že večkrat poizkušali s sličnimi ukrepi, ki so se

pa vsi razblinili v nič. Letos se ta poizkus spet ponavlja. Postavljene so za žito in oljno seme najnižje cene. Za žito je celo določeno, da sme znašati trgovcev zaslužek največ 8 odstotkov, med tem ko so morale podpisati tvornice olja dogovor s pridelovalci, da bodo odkupile pridelek po določenih cenah. Toda komaj se je prodaja začela, se je že izkazalo, da bodo menda tudi letos ostali vsi ti ukrepi le na papirju. Trgovci in tvornice namreč no-

čejo kupovati, če pa le kaj kupujejo, plačajo cene, ki so mnogo nižje od oblastveno postavljenih. V Sremu plačujejo tvornice olja nemoteno za oljno repico namesto uradno določenih 250 le 170 do 200 Din za metrski stot. Mlini kunujejo pšenico namesto po uradno določenih 115 po 100 Din in še ceneje za metrski stot. V današnji hudi stiski prodajajo kmetje tudi pod to ceno.

in poizkusil dvigniti pogum upornikov, ki so jih zadnji porazi precej potrli. V Madridu so prepričani, da je končna zmaga vladi zagotovljena. V Madridu samem sta spet red in mir. Dosedanji boji, ki so bili zelo krvavi, so zahtevali že ogromno žrtev.

Po vesti iz Seville je general Franco izjavil novinarjem.

da se je v Burgosu, glavnem uporniškem oporišču, sestavila nova španska vlada.

ki naj prevzame oblast nad vso Španijo. Madridska vlada po Francovi izjavi nima več pravice, predstavljati se narodu in tujni za pravo špansko vlado.

Po dunajskih vesteh

se pripravljajo nova pogajanja med Vatikanom in Nemčijo.

V Vatikanu upajo, da bo Nemčija po sporazumu z Avstrijo in zblizanju z Italijo omilila svojo politiko nasproti katoški cerkvi. Zlasti mnogo dajo, na tesnejše sodelovanje Nemčije z Italijo.

Državljanska vojna, ki so jo začeli nekateri generali južnokitajske vlade v Kantonu proti Čankajšek, predsedniku osrednje kitajske vlade v Nankingu

se je končal z uspehom Čankajšeka.

Južnokitajski pokrajini Kvantun in Kvansta se pripravili na pohod proti Nankingu. Zdej pa se je pa posrečilo Čankajšek, da je pridobil zmerne vodilne ljudi v Kantonu. Čankajšek je postavil zdaj južni Kitajski svojega nadzornika, ki je pokrajino Kvantun pomiril in jo pridobil za osrednjo vlado v Nankingu. S tem se lahko smatra, da sta severna in južna Kitajska spet združeni.

Za obvezno škropljenje trt proti peronospori

Škoda, ki jo povzroča peronospora po vinogradih v Slovenskih goricah, je vsak dan večja. Trte bi bile letos zelo polne, toda večina grozdnih nastavkov je od peronospore počrnela, se posušila in delno že odpadla.

Glavni vzrok, da se je peronospora letos tako razpasla, je bilo deževno vreme. Peronospora pa je zelo razširjena letos tudi v mnogih takih vinogradih, ki so bili zadostno škropljeni z bakrenoapneno brozgo. Mnogi vinogradniki so začeli sumiti, da je morda temu kriva slaba modra galica, kar pa ne drži. Krivda je v prepozmem škropljenju. Oni redki vinogradniki, ki so zadosti zgodaj škropili, imajo svoje vinograde mnogo bolj obvarovane. Letos je pač bilo vreme takšno, da so se trte zgodaj okužile in zato škropljenje v začetku junija ni več pomagalo, saj je znano, da se s škropljenjem zamorijo le trosi peronospore, ne pa tudi bolezen sama. Lani je škropljenje v začetku junija zadostovalo, letos pa bi se moralo izvršiti prvo škropljenje v drugi polovici maja.

Za prihodnja leta bodi ta nesreča nauk, da je treba pravočasno in zadostokrat škropiti. V tem pogledu bi morali imeti odločilno besedo naši vinarski strokovnjaki, ki naj bi vsako leto dognali čas zlasti za prvo škropljenje: Ni pa menda za vse vrste enak čas škropljenja. Zgledi nam kažejo, da je za nekatere vrste bilo škropljenje pravočasno, za druge pa ne.

Izkušnje, ki jih bo letos dobil naš vinogradnik, bodo gotovo velike, žal le, da bodo drage, ker bo pridelek neznaten in po vrhu

menda še zelo slab. Če bo kakovost slaba, seveda tudi cene ne bodo v pravilnem razmerju poskočile.

Rekli smo že zadnjič, da bi se moralo uvesti obvezno škropljenje pod nadzorstvom vinarskih strokovnjakov. To zahtevo ponavljamo. Le tako bi se škropljenje tudi pravočasno in pravilno vršilo. Poskrbeti pa bi se hkrati moralo za cenejše škropivo. Mislimo, da bi se morala modra galica oceniti že zaradi tega, ker bi se je zaradi obveznega škropljenja mnogo več razpečalo.

Politični pregled

Poročila iz Španije soglasno ugotavljajo da je španska vlada ohranila premoč nad urorniki.

ki se zdi povsod le branijo in nič več ne napadajo. Uporniško glavno oporišče je zdaj Burgos, med tem ko je Valado'id že ogrožen od vladnih čet. V San Sebastianu so vladne čete premagale zadnje ostanke upornikov. Saragossa, ki je še v uporniških rokah, je po zahtevu vlade tik pred padcem. Zadnje dni so bili na jugu Španije krvavi boji. Tja so namreč prispeli prvi oddelki maroških čet, ki jih pošiljajo uporniki z Maroka. Dovoz teh čet pa je zelo otežkočen, ker plujejo tam okoli vojne ladje, ki so ostale zveste vladi.

V Seville je z letalom odpotoval

uporniški general Franco, da bo osebno vodil borbe

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na ptujskem sejmu so bile za kg žive teže nastopne cene: volom 2,25 do 4, kravam 1,70 do 3,25, bikom 2,25 do 3,50, juncem 2,50 do 3, telicam 2,75 do 4, teletom 4 Din. Konje so prodajali po kakovosti od 380 do 3600 Din, žrebeta pa po 700 do 1250 Din za glavo.

Po Merku M. J.:

Sreče pot je zveržena

»Za vse to pa morate vendar imeti vzrok. Kakšen je?« je nejevoljno odvrnila Vrhovčevka.

»Prosim vas, milostljiva gospa, ne izprašajte me.«

Nena zadrega in tesnoba sta zbudili v Vrhovčevki radovednost.

Upam, da si ni moj sin dovolil kakšne drznosti; je rekla s strogim naglasom. »Sicer pa mora vsaka deklica sama znati, kako je treba držati mlade moške v pravih mejah.«

»Seveda, milostljiva gospa. Nasproti gospodu sinu se že lahko varujem. On je še tako mlad. Toda kakor bi bilo neumno, če bi meni mladi gospod Vrhovec dvoril, vendar bi ne bilo naravnost krivično. Nasprotno pa...«

»Krivično? Gre torej za vsilivost. Kdo je to? Kdo se vam je približal?« Oči Vrhovčevke so se zdajci živahno odvrle in s prežečim zanimanjem je pogledala Zoro.

»Gospod Vozlič morda?« je hitro vprašala. »Prosim, ne vprašajte me in mi dovolite odpotovati!« je ponovila deklica vsa tresoč se pred nevlto, ki mora zdaj zdaj zagmeti nanjo.

Toda nevlhte ni bilo. Vrhovčevka je nasprotno kazala vesel obraz. »Ne maram izveči iz vas priznanja. Želim le odgovor na vprašanje, do katerega sem upravičena. Ali gre za gospoda Vozliča? Ali nas hočete zaradi njega zapustiti?«

»Da, mištljiva gospa.«

Vrhovčevka se je morala prav zelo potruditi, da je obdržala na obrazu hladni izraz, ki so ga bili pri njej vajeni. Za trenutek je zaplesal okrog njenih oholih ust zmagoslaven nasmešek. Prav dobrotljivo je položila roko na Zorino ramo.

»Drago dete, mislim, da zelo pretiravate. Moj Bog, mladi ljudje so pač malo živahnejši. Ne smete vzeti za tako resno, če se gospod Vozlič dovolil z vami mahno šaliti! Zaradi tega vam že ni treba kar pobegniti!«

Jasne oči mlade vzgojiteljice so se začudene vrle v smehljajočo se Vrhovčevko.

»Gospodična Ida mi je vendar rekla, da se bo gospod Vozlič z njo zaročil...«

»Kaj vam je moja hčerka rekla? Bilo je zelo nepotrebno, govoriti take reči. Le pomirite se, Ida ne bo ljubosumna na vas. Če si bo pa gospod Vozlič dovolil preveliko drznost, pridite samo k meni. Sicer pa v svoji službi res ne smete biti tako preveč občutljivi.«

Zora od presenečenja ni mogla več izpregovoriti niti besedice. S sklonjeno glavo in strmečimi očmi je šla iz sobe po stopnicah navzdol in na prosto.

Da njenih občutkov niso uvaževali, se ji po vsem tem, kar je doživela pri Vrhovčevih, ni zdelo več čudno. Razumeča pa ni, da je gospa Vrhovčeva tako nebržno govorila o nezvestobi moža, ki je prišel, da se zaroči z neno hčerko. »Ubožna sem.« je sklenila Zora, »zato me ne more nihče rad imeti. Zaradi tega tudi ne morem biti resen povod za ljubosumnost.«

Nenadno se je pojavil pred njo Alfonz. »Gospodična!« je tihno vzkliknil. »Ali mislite, da ničesar ne vidim, da ne vidim, kako laži gospod Vozlič za vami? Ko ste šli po jopiča za

sestrici, je šel za vami! Obračunal še bom s tem nesramnikom, s tem hinavcem.«

»Gospod Vrhovec, ne pozabite, da govorite o ženinu svoje sestre!«

»Ženin! To pa še ni tako zanesljivo! Če svojega očeta kaj dobro poznam, ima z Ido čisto drugačne načrte.«

»Drugačne načrte?« Zora je nehote ponovila zadnji besedi. Zvenelo je kakor vzklik iz presenečenja.

Tudi preprosta mlada duša ima trenutke, ko vidi svet okrog sebe takšen, kakršen je. Z Ido imajo druge načrte. Kako prostižki je svet! Prvi vpogled Zore v umazanost sveta je učinkoval nanjo kakor telesna bolečina. Zato se je bila Vrhovčevka smejala tožbam mlade vzgojiteljice, zato je torej bila skoro odobravalna, da si je gospod Vozlič dovolil »malo šale« z njo. Dušan bi se malo šalil z njo, nato pa šel, kadar bi se je naveličal. Zato da bi ga laže odvrnil od misli na Ido, bi porabili kot žrtev njo — ubogo domačo učiteljico, s katero lahko store, kar se jim poljubni.

Kri ji je planila v lice iz ogorčenja. Kam naj se reši pred Vrhovčevimi, kam pred Dušanom?

✱

Zgodaj zjutraj je čakal pred gostilno direktorjev avto. Od Vrhovčevih še ni bilo nikogar blizu. Samo Dušan je bil zapustil svojo sobo in je pozdravil direktorja Grmovnika, ki je sedel v verandi sam pri zajtrku.

»Lepo, da ste že pokoncu, gospod Vozlič. Pravkar sem vas hotel zbuditi, da bi vas po-

SVINJE. Na ptujskem sejmu so prodajali za kg žive teže: pršutarje po 5.50 do 6, debele svinje po 6 do 6.50, plemenske po 5 do 5.50 Din, mrtve teže po 8 do 9 Din. Prascev stare 6 do 12 tednov, so prodajali po kakovosti od 80 do 135 Din rillec.

VINO. Položaj v vinski trgovini na debelo je neizpremenjen. Malo na bolje se je obrnilo po vinorodnih krajih, posebno tam, kjer so se zaloge že zelo skrčile. Prednost imajo v tem času cvički in lažja rdeča rezka vina. Kaže pa, da se bo vinski trg v prihodnjem mesecu obrnil povsod na boljše, ker sta trtni boleznj peronospora in grozdna plesnoba (oidi) letos kruto zagospodarili po vseh vinorodnih krajih Slovenije. Množina letošnjega vinskega pridelka bo gotovo za polovico manjša od lanske letine.

Sejmi

2. avgusta: Dravograd;
3. avgusta: Čakovec. Viden ob Savi. Sv. Lenat v Slovenskih gorah. Ribnica, na Dolenskem, Zagorje ob Savi;
4. avgusta: Sv. Peter pod Sv. gorami, št. IIj pri Velenju;
5. avgusta: Dole pri Litiji, Krašnja, Krka na Dolenskem, Lemberg, Loka pri Zidanem mostu, Ptuj, Vrhovec (kočevski srez);
6. avgusta: Črnomelj, Marija Snežna na Veliki, Martjanci;
7. avgusta: Draškovec;
8. avgusta: Studenec (krški srez).

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah (s prišteto premijo):

- 1 nizozemski goldinar za 29.61 do 29.75 Din;
 - 1 nemško marko za 17.51 do 17.65 Din;
 - 1 angleški funt šterling za 218.09 do 220.14 dinarjev;
 - 1 ameriški dolar za 43.19 do 43.55 Din;
 - 100 francoskih frankov za 287.89 do 289.33 dinarjev;
 - 100 češkoslovaških kron za 180.47 do 181.58 dinarjev;
- Vojna škoda se je trgovala po 363.50 do 365 Din, investicijsko posojilo pa po okrog 83 Din. Avstrijski šilingi so bili po 8.74 Din, nemški klrinški čeki pa po 13.77 Din.

Drobne vesti

= Za obrambo pred zajcem. Na občnih zborih Sadjarskega in vrtnarskega društva se vsako leto pritožujejo sadjarji zaradi škode, ki jo napravlja zajec v sadovnjakih, in se sprejemajo sklepi in resolucije za zaščito proti temu najhujšemu škodljivcu sadjarstva. Letos pa tožijo kmetovalci, da jim dela zajec občutno škodo tudi na polju, posebno na fižolu. Prav tako vinogradnikom ne prizanaša. Iz mnogih krajev prihajajo zahteve po zaščiti pred to nadlogo. Da bi se ugotovila vsaj približna škoda, ki jo je povzročil zajec v zadnjih treh letih v sadovnjakih, na polju in v vinogradih, je naprosilo Sadjarsko in vrtnarsko društvo svoje podružnice, da zbero točne podatke o škodi, storjeni od zajcev. Mnoge podružnice so zbrale natančne podatke in izvršile svojo nalogo najvestneje. To pa še ni dovolj. Potrebno je, da se zberejo podatki iz vse banovine in se ugotovi resnična celotna škoda v naši banovini. Sadjarsko in vrtnarsko društvo vabi podružnice, ki še niso predložile poročil, naj to store čim prej. Prosi pa tudi vsa županstva, da se za zadevo zanimajo in tudi s svoje strani poročajo o škodi, ki jo je napravil zajec v sadovnjakih, drevesnicah, na polju in vinogradih. Poročila in podatki kakor cenitev škode naj bodo ko'ikor le mogoče natančni, ker je le z resničnimi dokazi mogoč uspeh.

= Izplačilo kupona Vojne škode. 1. avgusta bodo začeli Poštna hranilnica s svojimi podružnicami v Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu in Skopju in vsi poštni uradi izplačevati 15. kupon obveznic Vojne škode. Pošte bodo izplačevale dnevno največ 50 kuponov vsaki osebi. Čez to število pa bo izplačevala kupone Poštna hranilnica s svojimi podružnicami. Da bi se preprečilo nepotrebno čakanje občinstva pri blagajnah Poštne hranilnice zaradi izplačila tega kupona in da bi se istočasno olajšalo in pospešilo delo, svetuje Poštna hranilnica vsem, ki imajo več kakor 200 kuponov, naj jih pošljejo po pošti v vrednostnem pismu Poštni hranilnici (podružnici), ki jih bo nato po vrstnem redu, kakor bodo prihajali, pregledala in denar poslala po pošti odpošiljatelju odnosno mu ga priznala na njegovem čekovnem

Zopet lepo —
res varovano po
vsakem pranju

Vedno z
GAZELA
GTJ.4-33
TERPENTINOVIM MILOM
Pere res belo!

ali hranilnem računu. Kupone je treba izročiti s seznamom serji in številki, seznam sam pa mora podpisati oni, ki predlaga kupone. Navesti mora natančen naslov.

DOPISI

BOHINJSKA ČEŠNJICA (Smrtna kosa)

Neizprosna smrt je iztrgala iz naših vrst Janeza Langusa. Umrl je po hudi operaciji v ljubljanski bolnici 15. t. m. Bil je v najlepših letih. Delaj je, kar so mu dopuščale moči. V svoji mladostni delavnosti je izpregledal vse, celo bolezen. Mnogo se je trudil za prosvetni napredek. Udejstvoval se je v mnogih napred-

vabij s seboj na vožnjo. Vrhovčevi nama bodo sledili pozneje. Midva se bova v Kranjski gori pobrigala za dobro okrepčilo.»

Dušan se ni posebno razveselil tega povabila. »Zelo prijazno od vas,« je odvrnil. »Toda jaz sem hotel počakati dame.«

»Ne, ne, gospod Vozlič. Že včeraj sem delal gospodu Vrhovču, da vas vzamem s seboj. Vi mi boste delali družbo!« je rekel s svojim zapovedujočim glasom direktor in Dušan se je tako rekoč moral ukloniti. Zlezal je ves nejevoljen v udobno vozilo.

Vozila sta se skozi lepo pokrajino med gorami in gozdovi. Razgovor med obema je bil prisiljen in mučen in je naosled onemel. Dušan se je zdaj lahko nemoteno posvetil lepota pokrajine. Grmovnik pa si je nadel na obraz krinko nebriznosti — prav tako kakor bi vse te lepote naše domovine bile zanj nekaj vsakdanjega, kar ni vredno posebne pozornosti.

Med potjo sta pred neko vaško gostilno obstala, da bi se okrepila. Grmovnik si je nadel v gostilni sobo, da bi se malo vlegel in si odpočil od silne vročine. Dušan je bil vesel, da se je za nekaj časa odkrižal neljubega mu gostitelja. Zlezal je v bližni gozd in si poiskal primeren prostor, da je legel. Glas potočka, ki je nekje v bližini šumel, ga je zazibal v prijetne sanje. Vrhovi dreves so skrivnostno šušljali in nad njimi je sijalo sonce. Njegove misli so iskale tisto plašno mlado dekle — vzgojiteljico in se niso niti za trenutek mudile pri zaročenki Idi.

Najrajši bi se bil zahvalil direktorju za nadaljevanje vožnje in ostal kar tu. Toda pre-

več nevljudno bi bilo in preveliko napetost bi to dejanje povzročilo med obema, saj je kazalo, da bo moral še dalje časa prenašati njegovo družščino.

Ko sta se spet dalje peljala, je menil direktor: »Vi bi se pač rajši peljali z damami, kajne?«

Dušan je pritrčil: »Damam je ta krasna pokrajina še neznana kakor meni. Take vtiske uživa človek rad skupno z ljudmi, ki se prav tako živahno zanimajo za še nevidene lepote.«

Grmovnik se je zaničljivo nasmehnil. »Vem, vem, da se z menoj ne zabavate. Toda jaz vas nisem pustil, da bi se vozili z ženskami. Po mnenju gospe Vrhovčeve bi bilo čisto neprimerno, da bi jaz vas in gospodično Ido povabil. To bi lahko dovedlo do kakih napačnih domnev.«

»Zelo lepo, gospod direktor,« je odvrnil Dušan, razdražen zaradi nesramno odkritosrčnega priznanja, do katerega se je povzpел naduti direktor. Bil je Dušan prav na tisti točki razpoloženja, ko ga je že minevala potrpežljivost.

»Sploh pa bi vam svetoval, gospod Vozlič,« je mrzlo nadaljeval Grmovnik, »da se več ne prizadevate pridobiti zase gospodično Ido. Gospodična je všeč meni. Želim jo zase, ker se mi vidi, da bi bila zame primerna žena. Je čisto brez upov, če bi se spustili z menoj v borbo, dragi gospod. Jaz vedno zmagam in dosežem, kar hočem!«

»Dovolite mi, da o tem malo podvomim,« je vzkliknil Dušan razburjen zaradi direktorjeve nesramnosti. »Vse, prav vse si lahko ku-

pite razen dekličjega srca. Prav nič se ne bojim začeti z vami borbo, gospod direktor! Stojte!« je nazadnje zaklical šoferju zapovedljivo, da je šofer res ustavil vozilo. Dušan je skočil iz avta.

Prav oddahnil si je, ko se je znašel sam v čudovitem svetu okoli sebe. Tisočkrat rajši hodi peš kakor pa se vozi s tem domišljavim denarnikom, in celo v njegovem vozilu.

Nič mu ni bilo za Ido, toda peklo ga je, da so ga Vrhovčevi na tako mešetarski način začeli odrivati.

Že je bil iz jeze pri sebi sklenil, da se spusti v borbo za Ido in osramoti starega direktorja, ko se je spet spomnil Zore in svojega prvega svidenja z njo. Stopal je naprej po gorski poti in mislil na tisti dogodek, ko jo je objel v domnevi, da je njemu namenjena Vrhovčeva Ida. Rekel si je, da je Ida sicer res lepa, toda nič pristrčnosti ni v vsem njenem bistvu.

Ves čas, odkar je pri Vrhovčevih, si je po silil govoril, da ima Ido rad, a gledal je zmerom za Zoro. Poljub mehkih ustnic neizkušenega mladega in pristrčnega dekleta je zbudil v njem ogenj, ki ga ni mogel z ničemer več pogasiti. Boli ga pri Idi tudi to, da nima nikakega smisla za prirodo in da je nevedna, čeprav so ji njeni starši nudili vso možnost izobrazbe. Tako se je ves čas lovil med poslušnostjo nasproti očetu, ki bi mu rad pridobil Ido za ženo, in novim čustvom, ki ga je vsega zajelo.

Brezobzirno postopanje direktorja Grmovnika ga je ponovno razjezilo. Spet je začel misliti na to, da bi se nadutežu postavil v bran.

nihi prosvetnih in gospodarskih društvih. Za njegovo priljubljenost pričajo številni prijatelji in znanci, ki so ga spremili na zadnji poti. V tolažbo njegovim domačim naj bo, da so imeli sina, ki je bil najboljši med najboljšimi. Položili smo Kovačičevega Janeza v domačo grudo ki jo je neizmerno ljubil. Ohranili ga bomo v najlepšem spominu!

ČATEZ-CERINA. (Zahvala) Ob smrti naše drage Anice se zahvaljujemo g. župniku za ganljivi nagovor, pevkam, ki so zapele ob odprtem gboru in šolskemu upravitelju in vsem, ki so darovali vence in šopke in spremljali našo drago hčerko na njeni zadnji poti. Zalujoča rodbina **Korenova**.

MALA NEDELJA. V nedeljo 19. t. m. je naša gasilska četa proslavila gasilski praznik prvič zelo svečano. Zlasti pomemben je bil praznik zato, ker je tudi sodelovala domača sokolska četa. Prav zaradi tega so neki ljudje, ki vidijo v vsaki skromni proslavi nevarnost, agitirali proti proslavi. Celo ljudje, ki pri vsaki priliki poudarjajo ljubezen do bližnjega, so delali proti gasilski prireditvi, čeprav baš gasilci vidijo v vsakem človeku brez razlike stanu in politične pripadnosti svojega bližnjega. Toliko brez komentarja! Na dan prireditve se je takoj po maši, pri kateri je bila navzoča vsa gasilska četa, razvil sprevod z godbo na čelu. Popoldne je bila v Sokolskem domu svečana proslava, ki jo je otvoril predsednik inž. Lupsa z lepim govorom. Nato pa je moški zbor zapel gasilsko himno. Sledila je štiridejanska »Črna žena«, ki je pod vodstvom šolskega upravitelja g. Čeha najlepše uspela. Vsi igralci so rešili svoje vloge častno. Prireditev je bila kljub velikim zaprekam sijajno obiskana.

PUSENCI PRI ORMOŽU. Pododbor Zveze kmetijskih fantov in deklet za ptujsko okrožje priredi v nedeljo 9. avgusta popoldne tabor kmečke mladine, združen z veliko tekmo koscev in kolesarsko dirko. Spored: ob 14. zbirališče koscev, grabljic, kolesarjev, jahučev, okrašenih voz in drugih skupin pred Skorčičevo gostilno v Ormožu, ob pol 15. odhod sprevoda čez mesto na tekmovalni prostor v Pušencih (travnik Jakoba Vehovčaka), ob 15. mladinsko zborovanje, ob pol 16. tekma koscev, ob pol 17. kolesarska dirka na progi Ormož—Središče. Nato bo na vrtu Verhovčakove gostilne kmečka veselica s plesom, šaljivo pošto in izdatnim srečolo-

vom. Igrala bo sokolska godba na pihala. Pridite!

Sv. BARBARA V SLOVENSKIH GORICAH. Gasilska četa priredi 16. avgusta ob 14. v Zimici gasilsko slavnost z blagoslovitvijo Gasilskega doma in brizgalne. Po blagoslovitvi bosta velik srečolov s 600 lepimi dobitki (listek po 2 Din) in vrta veselica z godbo in petjem. Dobra kapljica se bo točila po nizki ceni. Vljudno vabljeni vsi!

SV. TROJICA NAD MORAVCAMI. Iz ugledne Rožičeve družine pri Ostanku se je te dni poročil g. Jože, nečak pokojnega senatorja g. dr. Rožiča, z gđ. Roziko, hčerko g. Cerarja, uglednega posestnika v Rači. Obilo sreče!

Domače novosti

* **Izvršni odbor Kmetijske družbe v Ljubljani.** V združenem registru so bili pri Kmetijski družbi v Ljubljani izbrisani kot člani izvršnega odbora Sancin Ivo, Grad Ivan, Ažman Ivan, Lenarčič Stanko, Pestotnik Ivan in Pipan Ivan, vpisani pa so bili kot člani izvršnega odbora: dr. Kovačič Stanko, Košaki, kot podpredsednik; Soršak Anton, ravnatelj, Ljubljana, kot podpredsednik; kot člani: Urek Ivan, posestnik, Globoko; Mravič Ivan, geometer, Ljubljana; Petovar Lovro, posestnik Ivanjkovi.

* **Ustanovitev škofjeloškega sreza in ukinitje metliškega.** V notranjem ministrstvu je bila izdelana uredba, s katero se ustanavlja v dravski banovini nov srez s sedežem v Škofji Loki, kjer je bila doslej izpostava sreskega načelstva iz Kranja. Istočasno se je ukinit metliški srez in se je področje metliškega sreza spet priključilo Crnomlju.

* **Uredba o vzdrževanju osnovnih šol po banovinskih samoupravah izdelana.** V smislu člena 41. finančnega zakona prehajajo obveze za poravnavanje stvarnih potreb pri vzdrževanju osnovnih šol, zlasti za plačevanje učiteljskih stanarin in šolskih slug, od občin na banovinske samouprave. Izvzete so samo mestne občine, ki spadajo pod zakon o mestnih občinah in ki bodo tudi v bodoče poravnale šolske potrebe same. Finančni zakon je določil, da se postopek o vzdrževanju osnovnih šol po banovinskih samoupravah uredi s posebno uredbo, izdano od ministra prosvete in ministra za finance. Ta uredba je bila te

dni dovršena in bo predložena ministrskemu svetu v odobritev.

* **Nov službeni čas na poštah.** Poštni minister dr. Kačudercič je z odlokom izpremenil pravilnik o delovnem času s strankami na poštah na ta način, da bodo imele poštne ustanove z omejeno dnevno službo po sedem ur službe dnevno, in sicer od 8. do 12. in od 15. do 18. namesto dosedanje službe od 8. do 12. in od 14. do 18.

* **80-letnica ugledne celjske Slovenke.** Te dni je praznovala ga. Ana Perčeva, vdova po tajniku bivše celjske okoliške občine g. Percu in mati bančnega uradnika g. Perca v Celju, 80-letnico rojstva in obenem tudi svoj god. Ga. Perčeva izhaja iz ugledne, v nekdanjih borbenih časih znane narodne rodbine Kandričeve v Ormožu, ki je bila v tistih časih središče ormoškega narodnega življenja. Slavljenka je odločna narodna žena s kremenitim značajem. Pred vojno je bila skrbna gospodinja in dobrotnica mnogim slovenskim dijakom, ki se je iz one dobe še vsi hvaležno spominjajo. Še mnoga leta!

* **Mezdna borba tkaninskega delavstva.** Kakor poročajo mariborski socialistični listi, je poslal osrednji tarifni odbor strokovnih društev tkaninskega delavstva industrijem predlog za sklenitev enotne kolektivne pogodbe. Listi pravijo, da je treba računati z odporom industrijcev in zato z možnostjo hude borbe. Tkaninsko delavstvo je danes po številu najmočnejše v Sloveniji.

* **Izgoni naših državljanov iz Avstrije.** Avstrijska oblastva so izročila našim obmejnim oblastvom spet štiri naše državljane in sicer tri moške in eno žensko, ki so jih bili Avstrijci izgnali, ker so bili zaposleni v Avstriji. Ti izgnanci so živeli desetletja v Avstriji in ne razumejo našega jezika. Zdaj so jih spravili v njih domovinske občine.

* **Nova skupina ameriških rojakov je prispela te dni z jeseniskim brezim vlakom v Ljubljano,** kjer jih je pristrčno sprejela množica njihovih sorodnikov in prijateljev. Skupina, ki jo je privedel v domovino zastopnik Kollander iz New Yorka, se je pripeljala v Evropo s prekomorskim parnikom »Normandie«. Vsa skupina šteje 65 Jugoslovenov, med njimi 30 Slovencev. Od naših rojakov ostane pet Slovencev za stalno doma, drugi se pa spet vrnejo v Ameriko, in sicer septembra.

Ko je še korakal nekaj časa, je sklenil počakati Vrhovčeve. Kmalu je predrvel njihov avto. Vrhovec in Vrhovčevka ste bile videti nejevoljna in sitna.

Z njimi se je v svojem avtomobilu pripeljal tudi Grmovnik.

»Pomislite, gospod Vozlič,« je zašepetala Vrhovčevka mlademu možu. »Naša vzgojiteljica je zjutraj pobegnila z Alfonzom.«

Dušan ni mogel skriti svojega presenečenja. »Z vašim sinom?« je vprašal ves razburjen in obupan. »Za tako trditev pač morate imeti zanesljive dokaze, milostljiva go-

»Dokaze imam!« je rekla Vrhovčevka nebrizno. »Oba sta izginila! Kaj ni to dovolj dokazov? Gospodični se ni zdelo niti vredno, reči nam zbogom. Moj sin je zapustil listek, na katerem je nekaj čisto nerazumljivega zapisano.«

Dušan je globoko razočaran zastrmel pred sebe.

»Kaj ne, gospod Vozlič,« je z zasmehljivim glasom nadaljevala Vrhovčevka. »to vas preseneča? Mlado dekletje je sploh kazalo neko hinavsko zahrbtnost.«

Dušan se je oddaljil od družbe in se ni hotel udeležiti male južine. Upiralo se mu je uživati direktorjevo gostoljubnost.

Njegov obraz je bil resen, ko se je čez čas približal Idi.

»Gospodična Ida, prošnja imam do vas. Spremljajte me na tistile hribček. Rad bi z vami skupno užival razgled po dolini.«

»Hvala, gospod Vozlič,« je odvrnila Ida.

»Saj veste, da ne hodim rada navkreber.«

»Saj je do vrha komaj kakšne četrt ure.«

»Čeprav! Jaz se zahavam tukajle prav odlično.«

»Kakor želite« je hladno menil Dušan in se umaknil. Direktor Grmovnik je kazal zadovoljen obraz.

Dušan je šel sam na hrib. Ali naj še ostane v njihovi družbi in si izkuša pridobiti Ido, da bi ponižal Grmovnika? Ali naj postavi vso svojo življenjsko srečo na to karto, in si pribori Ido, ki je ne mara?

Ali so bile plašne in jasne oči Zorine res hinavske? Njegovo srce ne more tega verjeti. Videl je pred seboj pristrčen obrazek, ki je zmerom tako toplo zagorel pod njegovim podlegla bogastvu bančnega direktorja. Gr-ga?

Potem je spet mislil na strogega očeta. Ali ni morda najpametnejše, da se vrne domov v Maribor in reče očetu: »Vročje hrepenenje mi je zmešalo glavo in srce. Pusti me, da vse to dobro premislim!«

Če bo med tem niemu določena nevesta podlegla bogastvu bančnega direktorja Grmovnika, bo spet prost. Pri takem razmišljanju ga je dobil Vrhovec. Stari mož je bil pri vsej svoji dozdevni mirnosti zvit računar, ki se ni strašil nikakega truda, kadar je šlo za njegovo korist. Prav nič bi mu ne prijalo, če bi prišel v navzkrižje s tvrdko Vozlič in drug. Zaradi tega ne smejo mladega Vozliča kar tako odriniti. Dušan se mora sam umakniti. Škoda, velika škoda, da je ta nerodna gospodična Zora tako menadno pobegnila. Njo bi mogli tako spretno izrabiti. Zdaj pa se mora poslužiti drugih zvijač.

»No, gospod Vozlič,« je dejal Vrhovec,

»prišel sem po vas. Popeljemo se v Kranjsko goro in bomo tam prenočili!«

»Zame vendar nimate v svojem avtu prostora,« je izmikaje se odvrnil Dušan. »Vožnja z gospodom Grmovnikom pa me ne veseli.«

»To se bo že uredilo. Sedite na moj prostor v avtu. Pridite samo, pridite samo!« Položil je roko na ramo mladega Mariborčana in Dušan je šel z njim.

✱

Huda je bila zadnja noč, ki jo je prebila Zora pri Vrhovčevih. Komaj je zatisnila oči, je videla pred seboj prijazen moški obraz Dušanov. Skušala je zaspiti, pa ni šlo. Če je malo zadremala, so ji razburjene misli spet odgnale spanec. Ko se je začelo daniti, je bil njen sklep neomajen: Še danes pojmed!

Sprva se ji je zdelo da ni prav, če kar brez odgovodi zapusti službo. Toda, kaj ji v zadnjih dneh niso prečesto rekli, da je na tem potovanju nepotrebna! Njeni učenki je sploh nista več ubogali. Naposled pa ima tudi pravico, da si sama poišče zaščito, če je ne more biti deležna od svoje gospodarice.

Tiho je v jutrnem somraku spravila vse svoje reči v kovčeg. Kovčeg ni težak in ga bo nekaj časa že lahko nosila.

Njeni gojenki se v svojih posteljah nista premaknili. Nihče v hiši še ni bežal. Ko je tiho stopala po stopnicah, se je ustrašila pri misli, da so hišna vrata morda zaklenjena. Toda bila so zaprta samo z zapahom. V jutrnji tišini, ki so jo začele motiti le budeče se ptice, je vlekla svoj kovčeg na postajo. Ker se ji na vlak še ni mudilo, je med potjo često počivala.

(Dalje)

* **Po 20 letih iz Rusije.** Na glavni postaji v Mariboru so izstopili te dni iz avstrijskega vlaka mož, žena in troje otrok, katerim se je poznalo, da imajo za seboj dolgo pot in da potujejo z vsem svojim imetjem, povezanim v culo. Na obmejni policiji so prijaviili: Martin Kuzman iz Virovitice se vrača po 20letnem ujetništvu v Rusiji nazaj v domovino v družbi svoje žene in treh otrok. Na komisarijatu je Kuzman pripovedoval svojo zgodovino. Ujet je bil leta 1916. v Galiciji, služil pa je med vojno pri 68. pehotnem polku v Osijeku. Dolgo let si je prizadeval, da bi se lahko vrnil domov, toda šele sedaj se mu je posrečilo priti domov.

* **Gasilsko slavje v Mariboru.** Prireditve 1. in 2. avgusta bodo vsestransko zelo zanimive. Velika gasilska razstava v Unionski dvorani bo pestra slika preteklosti in sedanjosti obmejnega gasilstva. Razven tega bodo razni gasilski nastopi, vaja in blagoslovitev četrtega reševalnega avtomobila znamke Buick, najmodernejšega v državi. Prijavljajo se gasilska zastopstva širne naše domovine tako, da bodo to krasni gasilski dnevi, ki bodo ostali vsakemu v najlepšem spominu. V zvezi s slavjem je obisk Mariborskega tedna in njegovih lepih razstav in zabav.

* **V letalsko podoficirsko šolo** se sprejemajo mladeniči od 17. do 21. leta starosti v vojno muzičko šolo, mladenici od 14. do 16. leta starosti in v strojno mornariško od 15 in pol do 18 in pol leta. Natančnejša pojasnila se dobijo od 8. do 13.30 za malenkostno odškodnino pri Peru Francu, kapetanu v p., Ljubljana, Majstrova ulica 14. Priložiti je znamko za odgovor za 3 Din.

* **Zanimiv izum za kopalce.** Vilko Veldamon iz Petrinje je izumil kopalno obleko, ki onemogoča utopitev, ker lahko kopalca s to kopalno obleko celo sedi na vodi.

* **Obsodba napadalcev na ministrskega predsednika.** Na državnem sodišču za zaščito države v Beogradu je bila po dolgotrajni razpravi v petek razglašena sodba proti narodnim poslancem Damjanu Arnautoviču in tovarišem, ki so bili obtoženi poskušenege napada na predsednika vlade v narodni skupščini in nagovarjanja k temu dejanju. V razpravno dvorano so orožniki privedli le Damjana Arnautoviča, dr. Srpka Vukanoviča in Jovana Nenadoviča. Ostalim je bila sodba sporočena v zaporu, kakor to dopušča zakon.

Predsednik sodišča dr. Učovič je prečital sodbo, po kateri so bili proglašeni za krive in obsojeni: Damjan Arnautovič na 15 let robije in trajno izgubo častnih državljanjskih pravic; Dragiša Stojadinovič na pet let robije in izgubo častnih državljanjskih pravic za dobo petih let; Vasilije Trbič na štiri leta robije in izgubo častnih državljanjskih pravic za dobo štirih let; Dragiša Milovanovič na eno leto in šest mesecev robije in izgubo častnih državljanjskih pravic za dobo dveh let. Obtoženi narodni poslanci Mirko Urošević, dr. Srpko Vukanovič in Jovan Nenadovič so bili oproščeni.

* **Nov oddelek v državni umobolnici na Studencu.** Banska uprava je te dni odobrila načrte za gradnjo nadzorovalnega oddelka za moške v državni bolnišnici za duševne bolne na Studencu pri Ljubljani. Stroški za ta novi oddelek so preračunani na tri milijone dinarjev. Zgradba bo najbrž že letos pod streho.

* **Beograd brez pitne vode.** V času največje letošnje vročine, ko je kazal toplomer v senci 38 stopinj Celzija, je ostala naša prestolnica skoro dva dni brez pitne vode. Počila je namreč glavna vodovodna cev in je bil s tem ves dotok vode prekinjen. Popravljalna dela so bila šele drugi dan končana. Zaradi pomanjkanja vode so šle v denar pokalice, kislja voda in sodavica.

* **Štiri mlade žrtve planin.** Že dolgo časa so pogrešali dva mlada ljubljanska planinarja pravnik Vid Janšo in Mladena Mikšiča, ki sta se bila napotila v Kamniške planine. V četrtek 23. t. m. pa so oba našli mrtva. Kakor se sodi, je nesrečo zakrivila megla. Oba sta strmoglavila v 150 m globok prepad pod Podi. Trupli obeh mladih planinarjev so prepeljali v Ljubljano, kjer so ju pokopali ob številni udeležbi sorodnikov, prijateljev in znancev. V severni Triglavski steni sta se ponesrečila pravnik Savo Domicelj in dijak eksportne akademije v Zagrebu Egon Lettner, oba stanujoča v Mariboru. Oba mlada Mariborčana sta bila znana odlična športnika.

* **Smrtna nesreča kolesarja.** Nedavno zvečer se je dogodila v Št. Petru v Savinjski dolini huda nesreča. Posesnik Ivan Ribič iz Zg. Roj se je vozil na svojem kolesu iz Dobrteše vasi proti Št. Petru. Pred občinsko hišo v Št. Petru je nenadno padeš s kolesa in obležal nezavesten. Pri padcu je dobil pretres možganov in počila mu je lobanja. Z mesta nesreče

so nezavestnega Ribiča takoj prepeljali na njegov dom v Zg. Roje, kjer je umrl. Pokojnik je štel 52 let in zapušča pet nepreskrbljenih otrok. Blag mu spomin!

* **Strašno neurje v Bosni in Hercegovini.** V petek zvečer je divjalo v Bosni in Hercegovini strahovito neurje. Vsa okolica Priboja in Trebinja, kjer se je utrgal oblak, je bila zasuta z debelo točo. Bilo je, kakor bi bil zapadel sneg. Toča je opustošila vsa polja. Padlo je je toliko, da je ležala 15 ur. Največjo škodo je napravila na tobačnih nasadih. To je največja nesreča, kar jih je zadelo okolico Trebinja v zadnjih 50 letih. Vihar je bil tako silen, da je ruval drevesa s koreninami vred.

* **Trije kozolci so zgoreli.** Nedavno sredi popoldneva se je vnel kozolec dvojniki posestnika Alojzija Hauptmanna, po domače Suštarja, v Gradških Lazih. V čast našim gasilnim društvom je treba ugotoviti, da so bile gasilske čete iz Gradških Lazov, Brega, Šmartna in Litije kmalu na kraju nesreče. Požar je med tem objel tudi že dva kozolca sosedu Brica Pavla po domače Dragarja, in grozil še drugim zgradbam. Domačinom in gasilcem se je po velikem naporu posrečilo tudi ogenj omejiti. Vseh treh kozolcev pa seveda ni bilo rešiti. Pogoreli so do tal. Razen škode na kozolcih je še mnogo več škode zaradi obilne zaloge, ki sta jo imela Dragar in Suštar v kozolcih. Zavarovan je bil le Dragar. Pri gašenju je dobil 34-letni Bric Franc poškodbe. Kos gorečega lesa mu je padel na rame in zažgal srajco, da si je opeknel roko. Kako je nastal ogenj, ni znano.

* **Strašno škodo je povzročilo neurje,** ki je divjalo na Kozjaku okrog Sv. Duha na Ostrem vrhu. Utrgal se je oblak in poplavlil vse grabe in strahovito razril ceste in kolovoze. Cesta iz Sturmove grabe do Sv. Duha je tako razdrta, da popotnik komaj prepleza sklade naplavljenega hlođja in kamenja. Z živino pa ni mogoče nikamor.

* **Strela požiga.** Nad Mariborom in okolico je divjal te dni velika nevihta med katero je treščilo v viničarijo grofa Attemsa na Kozjaku. Strela je zažgala streho na viničariji in nato udarila skozi strop v sobo, oplazila viničarja Ivana Zamudo in mu ožgala bok in levo nogo. Viničarija je zgorela, poleg nje pa še hlev in stiskalnica. Le živino so mogli še pravočasno rešiti.

* **Strašno neurje s točo.** 21. tm. sta v krajih Gornji Ponikvi, Marofu, Kalah, Lokah napra-

Soteščan:

Pod nesrečno zvezdo

Janezu je zamrla beseda. Zavedel se je resnice: Tončka ne bo imela dote, Peter mu je odkril priložnost, kako bi se opomogel. Toda pot, katero mu je pokazal, je umazana in nevarna. Če bi se spozabil, bi se pogreznil v blato... Izgubil bi čast in poštenje.

»No, kaj misliš?« ga je izkušal z vražjo zvičajnostjo.

»Nič«, je odvrnil kratko. »Nocoj ne rečem nobene besede.«

»Pa drugič.« Zapeljivec je bil zadovoljen s prvim uspehom.

»Nikoli!« je pribil odločno. »Bog naj me varuje!«

»Kakor hočeš!« Peter je zmignil z rameni. »Ako ti je za Tončko, boš moral nekaj ukreniti...«

»Ali mi je ne privoščiš?« je Janez zasukal pogovor. O skopuhu ni hotel več slišati ničesar.

»Le imej jo, ako misliš resno. Nagajanje pa odklanjam. Ne bo mi všeč, ako se izkaže, da nimaš poštenih namenov.«

Janez mu je ponudil roko.

»Bog ti daj srečo!« Peter mu je krepko stisnil desnico. »Bodiva prijatelja; med nama je radi tega vse lepo urejeno. Smišliš pa se mi zavoljo očeta. Tukaj bo trd oreh in dokaj truda te bo stalo, preden prideš do jedra...«

»Ali meniš?« je potrlo sosedu.

»Starec ne bo odnehal poprej, dokler mu ne pokažeš nekaj na dlani. Zato ni napačno, ako sprejmeš mojo ponudbo...«

»Že spet«, si je mislil Janez in rekel potihlo z gnusom: »Vsiljivec!« Skoro pa mu je bilo žal, ker je izustil to besedo. Peter se mu je prikupil, ker ga pomiluje v sporu z očetom, ter mu je brez nejevolje odstopil nevesto. Toda zakaj ga nagovarja, da bi mu pomagal pri strahovitem dejanju?

Ko je legel k počitku, ni mogel zaspati. Mučilo ga je ugibanje, ali mu je Peter prijatelj ali sovražnik. Ali se zaveda posledic, ki bi nastale, ako bi oropala skopuha? Ali je v srcu res tako hudoben, da bi moral zaradi denarja? Zakaj ne opravi sam, kar se je bil namenil storiti? Morda je to le nekaka past, v katero ga želi ujeti. Vsa ta vprašanja je hotel prespati misleč, da bo našel odgovor, ko napoči jutro.

4.

Pri Gobarju so molčali kakor zvonovi na veliki petek. Le zdaj pa zdaj se je oglasila kaka raglja v mučno tišino. Oče je zbedel sina, kadarkoli mu je nanesla priložnost. Ako je Janez kaj potožil, tedaj mu je rekel: »Saj bo boljše, kadar pride Jerinka.« Ali pa: »Takrat boš vzdihoval, zdaj ti še ni treba.«

Fant je vdano potrpel. Molčala je tudi Minika, najsi je čče še tako sitnaril. Poznala je strogega starca, ki bo hud tudi nanjo, kadar izve, da se razumeta s Petrom. Gobar ni rad videl, da bi se godilo kaj takega v njegovih hiši.

Tončko je začel očitno sovražiti. Ni je pogledal, kadar sta se srečala in ko ga je po-

zdravila, ji ni odgovoril. Črtil je tudi njene starše; njegov srd se je zlival na vso Jerinovo hišo. Najrajši bi jo bil kar prestavil iz Zakotja.

V neprestanem prerekanju z očetom je Janez začel dvomiti, da bi mogel kdaj izravnati tolika nasprotstva. Ni bilo skoro dneva, ki bi mu ne bil prinesel kako novo neprijetnost. V takih okolnostih se ni upal namigniti očetu, naj mu zapiše kmetijo. Takoj pri pismu bi mu moral odšteti ves izgovorjeni priboljšek. Kje naj vzame toliko denarja?

»Ločnik bi mu morda posodil...« mu je zasijalo novo upanje. »Vsako leto bi mu nekaj odplačal in poravnal obresti. Bog ne daj, da bi kradel ali celo ropal!« Z gnusom je odbijal grde tovarševne načrte.

Toda upanje ga je varalo. Tončka je izvedela, da posoja skopuh le za prav visoke obresti. Če bi jih kdaj ne zmogel, bi ga pogljal na boben. Dedec ne pozna usmiljenja. Vsak poizkus mu je odsvetovala.

O čem sta se menila s tovarišem, tega ni Janez ni zaupal. Peter mu je zabičil, naj ne črhne besedice. Molčal je zaradi sebe, da ne pride ob veljavo.

Mladenič je pričel okušati novo trpljenje. Skrbelo ga je, kako naj pride do denarja, kadar bo prevzel posestvo. Oče je ostal pri svojem sklepu: »Jaz tebi kmetijo, ti pa meni ves priboljšek. Iz roke v roko.«

Čim bolj je premišljal, tem hušja je bila pot iz zadrege. Na skopuha se ni mogel zanašati, oče ni odnehal. Tončka ne bo imela dote. Jerin nima denarja in ni pričakovati, da bi mu ga kdo posodil. Kamor se je obrnil, povsod so ga varale prazne nade.

»Oče, tako kakor zahtevate vi, ne bom

vila toča in vihar ogromno škodo. Toča, ki je padala kot oreh debela, je oves, turščico in fižol čisto stolkla. Največjo škodo pa je napravila na hmelju, ki je zdaj v cvetju. Vihar je podiral v sadovnjakih stara drevesa in omil veje. V gozdu Kosa Josipa na Marofu je podrl okrog 12 borov, visokih do 30 m, s koronami vred. Nadalje je vihar razkrival strehe in strešno opeko metal daleč na okoli. Najstarejši ljudje ne pomnijo takega razdeanja.

Huda prometna nesreča na Sp. Hudinju. Nedavno je stopil 8-letni Ivan Valenčič, sin narednika vodnika s Sp. Hudinje, v Dimčevo trgovino ob državni cesti in kupil jajca. Ta čas je stal pred trgovino neki ljubljanski avto. Ko je stopil Valenčič iz trgovine mimo avtomobila, ni opazil, da vozi iz Cesta neki zagrebški avto. Deček je hotel skočiti čez cesto, v tem pa ga je zadel sprednji del zagrebskega avta v glavo in mu preklal lobanjo. Šofer je odpeljal smrtno ranjenega dečka v celjsko bolnišnico.

Otrok je utonil v jami za apno. Anclinovi v Ložnici pri Velenju so kakor običajno šli te dni na polje in pustili doma le 6-letno hčerko. Ko so se vrnili domov, niso deklice nikjer videli. V hudi slutnji so začeli otroka iskati. Pri tem so jim pomagali sosedovi otroci in našli dekličino truplo v jami za gašenje apna. Takoj poklicani zdravnik je ugotovil le smrt.

Požar v neveljski občini. V nedavni noči je tvorniškemu delavcu Antonu Flerinu na Vrhpolju začel goreti pred kratkim zgrajen kozolec. Gasilci in sosedje so bili takoj na delu in so zmetali detelo iz kozolca, da ga ni uničil požar.

Požar na Blokah. Predzadnje nedeljo je med službo božjo na Blokah plat zvona oznanil hudo vest, da gori na Volčjem. Skoro vsa cerkev se je na mah izpraznila. Ogenj je zajel Polžev svinjak, nato je prešel na hišo, in ker je vlek el jug, je upepelil še hlev in hišo pri Zadnjih. V naglici so rešili pohištvo, obleko in živino. Le pri Gorenjih, odnosno Polževih so zgoreli v svinjaku prašiči.

Dva slovenska dečka utonila v Savi pri Zagrebu. Te dni so potegnili iz Save blizu Zagreba truplo neznanega dečka. Prvotno so mislili, da gre za zločin, toda raztelesenje je pokazalo, da so nastale rane na glavi že po smrti. V utopljenca so spoznali 14-letnega Pozničca, učenca meščanske šole v Dolnjem

Leskovcu. Tam je utonil tudi 12-letni Jožko Metličar iz Trbovelj.

Smrtna nesreča v premogovniku v Libojah. Te dni so globoko v rovu premogovnika v Libojah popravljali dvigačo. V bližini je stal tudi 28-letni rudar Bučej Anton in gledal, kako so delali. Zdjenci se je pa prišel z rokami za prsi, se zgrudil in bil na mestu mrtev. Možna sta dva vzroka smrti: ali je Bučej zadel kap ali je pa prišel v dotiko z električnim tokom.

Dve žrtvi vode. V Bistrici pri Limbušu se je šel kopat krojaški mojster in posestnik Ivan Horner v plitev ribnik. Dasi je znal plavati je naenkrat izginil na globokem mestu pod vodo in se ni več prikazal na površje. Izvlekli so ga iz vode že mrtvega. Najbrže ga je bil zgrabil krč. Druga smrtna nesreča se je pripetila v Št. Petru pod Mariborom. V Dravi sta se kopala 15-letni pastir Janez Anžel, ki je služil pri posestniku Likovcu Jerneju v Trčovi, in 12-letni Franc Majcenovič Nobeden ni znal plavati, pa sta šla zaradi tega le v plitvo vodo. Anžel pa si je upal čimdalje globlje in je zašel do pasu v deroč tok Drave. Naenkrat mu je na spolzkem kamnu spodrsnelo in je padel v vodo. Drava ga je odnesla v globino.

Zaljubljeni par je izginil. Pred dnevi sta neznanokam izginila 20-letna predilka Ana Repova in 23-letni predilec Adalbert Gselman iz Maribora. Za njima poizvedu je policija, ker obstoji sum, da se jima je kaj hudega pripetilo.

Smrtna rana s srpom. V Ledineku se je pred dnevi zgodila usodna nesreča. Terezija Tribulova je žela pšenico in zadela v kup trdega blata. Zaneslo ji je srp, da se je z njim močno ranila v levico. Dekle pa ni posvečalo rani posebne pozornosti ter je tudi obvezalo ni. Rana se je zastrupila, da so morali svojci nazadnje poklicati zdravnika. Vendar je bila že vsaka pomoč zaman.

Iz strahu v smrt. Te dni se je na skednju obesil 22letni dninar Avgust Lorenci od Sv. Vida pri Vuzenici. Ko so Nagličevi, pri katerih je mladenič služil, našli obupanca, je bil ta že mrtev. Lorenci bi moral te dni zaradi neke malenkosti k zaslišanju k sodišču, pa je iz strahu šel v smrt.

Štiri dni se je mrtev držal za vejo. Dne 22. t. m. je utonil v Št. Petru pri Mariboru 15letni pastir Janez Anžel iz Trčove. Čez štiri dni pa so našli njegovo truplo. Odkril ga je neki ribič kakih 100 metrov niže od mesta.

kjer je Anžel utonil. Truplo je bilo tik ob obrežju pod vrbe in se je mrtvec z roko krčevito oklepal vrbove veje.

Na tomboli se je podrl oder. V Bodivi pri Račah so imeli gasilci tombolo. Naenkrat pa se je pod komisijo udrl oder in se zrušil. Pod odrom je bil tedaj 12letni učenec Pungert, ki je dobil hude poškodbe. Ima zlomljeno levo nogo in srta rebra. Prepeljali so ga v bolnišnico.

Nereča pri podiranju dreves. V mariborsko bolnišnico so pripeljali 40letnega posestnika Jožefa Matičiča od Sv. Križa nad Mariborom, ki je pomagal sosedu podirati drevje, pa se je nanj podrl hrast in mu zdrobil prsni koš.

Cigaretni ogorek povzročil požar. Posestniku Josipu Partu v Gortini pri Muti je požar uničil pet gospodarskih zgradb. Požar sta zakrivila hlapec in neki delavec, ki sta med počitkom v senu kadila cigarete in ogorek vrgla v seno. Orožniki so storilca že prijeli.

Vlak je zmečkal voz s petimi kmeti. Na železniški progi Karlovac - Ljubljana je prišlo te dni do hude nesreče. Ko se je potniški vlak onstran Donjega Pokupca bližal postaji Mahičnu, se je v smeri od Karlovca po cesti peljal proti železniškemu prelazu kmečki voz, na katerem se je pet okoličanov vračalo s karlovskega sejma. Voznik je sicer opazil, da prihaja vlak, a je očito, menil, da ga bo še lahko prehitel, in je konje v diru pognal preko železnice. A ko je prišel na tračnice, ga je že dohitela lokomotiva, ki je z vso silo treščila vanj. Konji, ki so pravkar prehiteli železniški tir, so zdrveli po cesti, na tračnicah pa je ostal razbit voz in pet razmešarjenih človeških teles. Eden izmed kmetov, ki so se peljali na vozu, je bil na mestu mrtev, ostali pa so menda vsi pomrli pozneje.

Otrok pod vozom. Te dni je neki voznik povozil 14 mesecev staro Božo Lupšeto, hčerko strojnika v tvornici pletenin na Polzeli. Deklica je dobila hude poškodbe. Prepeljali so jo v celjsko bolnišnico.

Mrtvec v Dravi. Te dni so opazili za Hutterjevo tovarno v Meljah moško truplo, ki ga je nosila s seboj Drava. Na glavi utopljenca je bila videti bela čepica, sicer pa je bilo truplo oblečeno le v modre kopalne hlače. Truplo so opazili tudi drugi ljudje, vendar ga niso mogli potegniti na suho, ker niso imeli pri roki nobenega čolna.

mogel shajati, je nekoč omenil. »Nikdar ne bom delal sebi...«

»Boš pa drugim.« Mož je bil trd ko kamen.

»Ali pa si izberi drugačno nevesto...«

»Kam naj grem ponjo?« ga je vznemirilo.

»Kamor hočeš. Samo Jerinke ne maram v svojo hišo.«

»Oče!« je dejal proseče. Njegov pogled je razodeval, kar ni mogel povedati z besedo.

»Nič!« Starec je ostal trdovraten. »Ti si tak, da ne odnehaš, jaz pa ne dam in ne dam za nobeno ceno.«

»Pa imejte!« je rekel naposled ves obupan. Njegove misli so iska le rešilca, ki bi storil čudež. Zaman so blodile po temi in trkale na sočutna srca. Utrujene so se vrnile na strašen odgovor. »Napač na skopuha!« Zgrozil se je, ko se je domislil tega.

»Kradel ne bom!« je zapodil skušnjavca. »Svolega dobrega imena ne dam za vse bogastvo. Raiši bom sprejel kako drugo žrtev.«

»Tončka!« mu je vztrepotala beseda. »Ali narma res ni usojeno, da bi se združila v eno življenje?«

Kakor z nožem ga je sunilo nekaj proti srcu. Spoznal je, da ni mogoča med njima zakonska zveza. Veže ga dolžnost, klic četrte božje zapovedi. Očeta mora poslušati, ako hoče, da mu bo dobro na zemlji. Nevest je na izbiro, toda oče je samo eden. Materi je obljubil na smrtni postelji, da mu bo zvest in pokoren na stara leta.

Toda kako naj lo vrže iz srca — njo, kateri je pravkar prisegel zvestobo. Nihče ga ni silil, zavezal se je premišleno in prostovoljno. Kdo mu bo zacelil to strašno rano?

»Čas je najboljši zdravnik«, mu je nekaj

odgovorilo. »Srce je ustvarjeno tako, da vse prebije in pozabl.«

Tisti večer ni šel Janez k Jerinu. Tončka ga je pričakovala, ker sta bila dogovorjena. Nikdar še ni prelomil besede. Neka tajna moč ga je zadrževala.

Vsa nemirna je vstala Tončka drugo jutro. Prvi pogled ji je splaval proti Gobariju. Janeza ni bilo nikjer; videla pa je Minko, ki je šla po vodo. Tudi Tončka je vzela škafter jo zavila k studencu. Dohitela jo je že med potjo.

Minka je nosila prijateljici pozdrave od Janeza. Večkrat jo je razveselila nalašč, čeprav ji bra ni ničesar naročil. Tisto jutro pa ji ni ničesar takega omenila.

Od žalosti ni mogla Tončka dosti govoriti. Brž je natočila vode in zadela škafter na glavo. Komaj se je premagala, da ni vprašala po bratu, zakaj beseda ji je bila ves čas na jeziku.

Njeno okornost je Minka hitro zapazila. Doma je povedala bratu misleč, da je prišlo med njima do kakega nesporazuma. Janez je zanikal, obraz pa mu je bil nenavadno otožen.

Tončko je pričelo skrbeti. Opazila je, da se ji Janez očito izogiba. Poprej jo je počakal, kadar je šla za njim, ali pa jo je dohitel, ako jo je videl pred seboj. Kar čez noč pa se je zasukalo tako, da se več ne križajo njune poti.

»Zakaj je tak?« se je vpraševala s strahom. Sama se ni zavedala nobene krivde. Za kako nevspečnost mu ni dala nikdar povoda. Kdo je napravil združbo? Zmerom se je bala, da bi se ne zgodilo kaj takega, kar bi ga užalo-stilo.

Na pismo, ki ga je položila na dogovorjeno mesto, ni bilo odgovora. To jo je vnovič potrla.

Minka ni vedela ničesar. »Z očetom se ne ujemata. Drug drugemu se postavljata po robu.« Samo to je povedala tovarišici.

»Zaradi mene se dajeta...« Tončko so obile solze. »Vaš oče me ne morejo videti. Odkar govoriva z Janezom, mi še niso dali lepe besede.«

»Med nami je zmerom nekaj...« Minka bi ji bila lahko marsikaj povedala; pa je ni marala žalostiti. Namignila bi ji bila, naj se ne vda v praznim upom. Oče ne bo nikdar privolil v njuno zakonsko zvezo. Prej bi omajal hrast kakor njegovo trmo.

»Ali sem res taka?« Tončka je vprašala svojo vest, pa ji ni oponesla nobene posebne napake. O, če bi bila bogata, tedaj bi ji Gobar na stežaj odprl vrata. Tako pa jo prezira.

»Zakaj je Janez sploh kdaj prišel?« se je hudovala. Zaradi njega je odslovila Petra in zdaj se hvali, da je on ni maral. Tako bo prišla naposled ob vso veljavo.

Njeno vzdihovanje je spravilo Minko v mučno zadrego. Tončka se ji je smilila, a proti očetu ni smela govoriti. Prav tako ni mogla obsojati Petra in o bratu ni rada slišala kaj slabega. Dvakrat je morala obrniti vsako besedo, preden jo je izgovorila.

»In ko bo izvedela, da sta si dobra s Petrom?« jo je na tihem zaskrbelo. »Takrat bo šele javkanja, ako se ji je Janez res izneveril. Vse sile bo treba zastaviti in priliti olja, da lubezen ne bo ugasnila. Počasi naj se ohladijo občutki, ako se že morajo ohladiti.«

Zbirala je lepe tolažilne besede, a Tončka jo je prehitela. »Minka, pomagaj mi, ako mo-

* **Se nepojasnjena žaloigra.** Žalosten je primer 30 let starega gozdnega delavca Jožeta Krnca iz Malega loga pri Loškem potoku, ki je pred dobrim letom odpotoval iz Francije z lepo vsoto prihrankov proti domu, a je na poti izgubil brez sledu. Pet let je bil trdo delal in si pritrgoval od ust, da bi se s čim večjo vsoto vrnil domov in podprl očetovo domačijo. Dne 15. aprila lani je na postaji Les Islettes blizu Metz vstopil na vlak, da bi se preko Nemčije odpeljal v domovino. Ko je malo poprej imel opravka na jugoslovenskem konzulatu v Metz, je kmalu opazil, da ima fant večjo vsoto denarja pri sebi. Opomnil ga je, da takšne reči ni dobro jemati na tako dolgo potovanje s seboj in mu je svetoval, naj denar rajši pošlje preko konzulata in kakšne banke svojemu očetu. Mlademu Krncu pa je ta nasvet šel samo do srca, zakaj od velike vsote, ki jo je nosil s seboj, je samo 1500 frankov izročil konzulu, med tem ko je z vsem drugim denarjem šel na postajo. Kakor so kasneje ugotovile poizvedbe, je držal še kakšnih 4000 frankov, s seboj pa je imel tudi večjo količino razmerno dragocenih daril, ki so mu jih naložili nekateri rojaki, da jih ponese njihovim svojcem v domovino. Kaže, da se ta žaloigra kljub vsemu prizadevanju ne bo nikdar pojasnila.

* **Na meji ustreljen.** Nedaleč od Lendave ob jugoslovensko-madžarski meji je nameraval 41-letni Štefan Kos preko meje s tihotapskim blagom. Graničar ga je pozval, naj obstoja. Ker pa Kos klica ni upošteval in je začel bežati, je graničar sprožil in ga ustrelil. Kos je bil znan tihotapec.

* **Petrolej je tihotapil.** Orožniki so na meji aretirali posestnikovega sina Ivana Pačnika iz Radca pri Prevaljah in mu vzeli večjo količino petroleja, ki ga je vtihotapil iz Avstrije.

* **Za 100 litrov vina poldrugo leto robije.** Pred mesec je 29-letni delavec Mihael Emeršič s Pobrežja vlomil v družbi z dvema pajdašema v klet posestnika Jožefa Senčarja in ukradel 100 litrov vina. Orožniki so vlomilca prijeli in ga postavili pred sodišče. Te dni ga je majh senar v Mariboru obsodil na eno leto in šest mesecev robije.

* **Zagoneten napad.** V nedavni noč je bil k sosedu v Gorenji vasi pri Ribnici klican kolar Mlakar, da bi mu pomagal pri kravi, ki se je telila. Od doma je odšel okrog ponoči ter se je že čez eno uro vračal domov. Domov se pa ni vrnil, ker je bil med potjo na-

paden. Zgodaj jutraj so ga našli ob poti nezaveznega. Čudno je pri tem, da je Mlakar stal nezavesten ob plotu držeč se ga tako krčevito, da vzlic nezavesti ni padel. S težavo so mu razklenili roke, da so ga odpeljali domov. Mlakar ima prebito lobanjo ter je njegova poškodba smrtno nevarna.

* **Mariborska morilca aretirana v Avstriji.** Poročali smo že, da je bil na svojem stanovanju v Mariboru umorjen finančni preglednik Ivan Strajnshek. Morilci so ob tej priliki odnesli okoli 30.000 dinarjev. Iz dopisnice, ki jo je pisal osumljeni Kolar iz Avstrije v Maribor, je postalo jasno, da sta on in drugi osumljenec Stern pobegnili v Avstrijo. V Oberzebringu so ju orožniki prijeli. Morilca sta priznala svoje dejanje. Izročili so ju okrožnemu sodišču v Leobnu, dokler jih ne izroče jugoslovenskim oblastvom.

* **Posledica pijače.** 25-letni posestnikov sin Jožef Kranic in 30-letni viničar Jakob Emeršič, oba iz Gradišča v Halozah, sta se stopla. Emeršič je dobil po glavi s kolom nevarne rane. Moral je v pujsko bolnišnico.

* **Tihotapci v Medmuru so postali roparji.** Ker so na meji poostri nadzorovanje, so se začeli medmurski tihotapci lotevati drugega posla. Postali so roparji. Člani teh roparskih tolp so ostali isti. Pred nekaj dnevi se je orožnikom posrečilo, da so eno izmed teh skupin prijeli. Zvedeli so, da se je taka skupina sestala v neki gostilni blizu Čakovca. Nedavno sta dva orožnika stopila v gostilno in na presenečenje vseh zgrabila glavaria družbe, starega gosta zaporov. Vendar se roparji niso dali ugnati kar tako in so se ob obeh orožnikov lotili. Pa sta bila orožnika toliko urna, da sta jih premagala in položila. Je glavari je pobegnil. Vendar ga je že drugo jutro prišla orožniška patrula.

* **Krvavo godovanje.** V Kamnici pri Mariboru je v soboto zvečer slavil viničar Jakob Pernek god. Povabil je mnogo znancev in godci so igrali. Dobro vino je razgrela kri in spravilo vse v dobro voljo. Le 26-letni delavec Friderik Lešnik in njegov 23letni prijatelj Anton Fras sta bila ves večer slabe volje. Zlasti Fras je med plesom zlovoljno gledal na mlad par, ki se je veselo vrtel ob poskočnih zvokih domače godbe. V jutrnih urah, so se nekateri gosti že poslavljali, ko je izval Fras prepir in že se je vnel srdit prepir. Lešnik je skočil svojemu prijatelju na pomoč in z nožem zabodel 26-letnega Iv. Brunčiča, delav-

ca od Sv. Jurija v Slov. goricah in mu prerezal žilo odvodnico. Brunčič se je s krvjo oblit zgrudil in kmalu izdihnil. Lešnik je še ves divj mahal z nožem okoli sebe in nevarno ranil 20letno Magdaleno Pernekovo v leva prsa in levo roko in 24letnega delavca Franca Zorka v prsa. Po tem dejanju je Lešnik stekel na prosto, se napoti v mesto in se tam javil orožnikom. Ubijalec se je zagovarjal s pijanostjo, razburjenostjo in silobranom.

* **Strahovalci Zgornjega Dupleka izsledeni.** Orožniki so po dolgem zasledovanju izsledili nevarno vlomilsko in tatinsko tolpo, ki je v zadnjih mesecih posestnikom Mihaelu Oberju, Neži Pulkovi, Marji Kociperjevi in Julijani Talerjevi izropala kokošniake in stanovanja. Pri teh zločinških pohodih je tolpa kradla vse, kar ji je prišlo pod roko. Ukradene kokoši in druge predmete pa so vnovčili v Mariboru.

* **Spopad dveh kmetov.** Dva dobra prijatelja kmeta iz Pristave pri Krškem Ivan Kuntarič in Franjo Kos sta prišla v Zagreb, kjer sta se napila, potem pa šla spat kar na voz. Toda spati se jima ni hotelo. Vrnila sta se v gostilno in popivala do jutra, potem sta se pa sporekla in spoprijela. Kos je z nožem ranil Kuntariča v prsi, da se je okrvavljen zgrudil in da so ga morali prepeljati v bolnišnico. Kosa so pa aretirali.

* **Vlomilci na delu.** V Ljubljani je na delu izredno drzna vlomilska družba. Zadnje dni so obiskali vlomilci več stanovanj, a v nedeljo so se odločili za večji vlom na Bleiweisovi cesti. Vtihotapili so se v hišo št. 4, kjer stanovalec ni bilo doma. Na prei so vdrl v stanovanje Helene Šemetove, kjer so premetali vse sobe. Odnegli so 5.400 Din gotovine, srebrno kaseto z različni dragocenostmi in razno žensko obleko. Potem so vdrli še v sobi podnajemnikov dr. Skubica in Hansa Honigmanna, katerima so odnesli več oblek in nekaj drugih vrednosti. Policija vlomilcev doslej še ni odkrila.

* **Z nožem in škarjami nad brata.** 26-letni mizar France Svalger iz Stanežič nad Št. Vidom pri Ljubljani se je sprl z bratom zaradi družinskih zadev. Med preprirom pa se je brat tako razkačil, da je potegnil nož in večkrat zabodel Francea. To mu pa še ni bilo zadosti, kajti mimogrede je pograbil še škarje in jih zasadil bratu v trebuh. France se je ves okrvavljen zgrudil, brat pa je pobegnil. K ranjencu so poklicali zdravnika dr. Arka iz Št.

reš... Reci očetu... Govori z bratom... Ti boš vse dosegla...

»Saj veš, da bom vse storila...« je sprejela njeno prošnjo. »Pri bratu bom že kaj dosegla. Ne vem pa, kako bo z očetom...«

»Teda! je izgubljeno!« je Tončka kriknila v pretresljivem joku.

Minka jo je mirila: »Janezu je hudo, a ne more pomagati. Ves je zbeگان; skoro se mu ne ljubi govoriti.«

»Čemu pa je obetal, da bo vztrajal, četudi nastanejo ovire? Če bi bila vedela, da se norčuje, bi mi ne bila verjela.«

»Tončka, nikar mu ne zameri. Janez ni vedel, da bo pritisk tako silen... Odnehal je, ker dvomi, da bo zmagal...«

»No, vidiš!« Tončka se je vrgla na zemljo. V trenutnem obupu si je pulila lase in rvala travo.

Minka si je prizadevala, da bi ji pomagala vstati. Dvignila se je šele, ko ji je rekla, da jo nekdo opazuje. Toda stati ni mogla; v bridkem ihtenju se je ponovno sesedla.

»Dekle, nikar si ne kvari zdravja!« ji je že presedalo njeno vedenje. »Ni še vse pri kraju. Saj se bo morda še kaj izpremenilo. Oče še niso izrekli poslednje besede.«

To je delovalo kot čarodejno mazilo. Tončka si je obrisala solze. Zaupno je zaprosila prijateljico, ali bi ji hotela opraviti neko naročilo.

»Kar reci, kaj bi rada«, ji je bila pripravljena postrež.

»Povej Janezu, naj pride po slovo... No, col, ob kateri uri hoče... Natanko se morava zmeniti...«

»Kdo ve, ali bo hotel iti? Fant ima svoje muhe...«

»Sporoči mu mojo poslednjo željo...«

»Ali še kaj drugega?« jo je vprašala napol v šali.

»Minka, zadeva je resna. Ako ne pride, me jutri ne boš več našla živo... Nič mi ni za življenje.«

»Tončka, kaj pa misliš!« se je ustrašila njenega sklepa, Nikar! Zaradi ugleda naše in vaše hiše, zavoljo pohujšanja med mladino!«

»Vseeno!« ji je klibovala. »Ako ne pride, me bo imel na vesti. Lahko noč! Pa moji zame, ako mi bo jutri zazvonilo!«

»Tončka, bodi pametna! Bog je nad teboj in peklo pod teboj. Še na blagoslovljeno zemljo te ne bodo pokopali!«

Tudi to je ni ganilo. Ni se ozrla nazaj, ko je odhajala s svojim mračnim sklepom. Šele ko ji je izgnila prijateljica spred oči, se je potuhnjeno nasmejala.

Minka je opravila, ko sta se sestala z bratom. »Poidi«, je dostavila, ko mu je povedala vse do kraja. »Sicer bo res napravila kako neumnost.«

»No, še tega je treba!« je rekel sestri. »Glej, da ne izvejo očci!«

»Ali res ne poideš?« ga je opomnila, ko je po večerji šel iz hiše.

»Ne vem, kako bom še napravil. Nisem se še odločil...«

»Ako ne poideš, teda! ne reci, da nisi vedel. Razložila sem ti vse natanko.«

»Nič se ne boj in ne verjemi njenim praznim besedam.«

Zunaj pred hišo ga je čakal Peter. Na brž je stal pod odprtim oknom in poslušal. »To-

rej si jo odslovil?« je dejal očitajoče. »Pa si mi tako odločno s'skal roko!«

»Oče ne odnehajo.« je odvrnil potrto. »Če bi jo vzel, bi bilo treba šteti... Pomisli, toliko denarja!«

»Teda! boš začel izbirati? Ako hočeš bogato, vzemi Svetlinovo Katro«, ga je imel za norca.

»Katre pa ne maram, četudi bi jo pozlatili...«

»No, pa ostani pri Tončki, kakor sva se zmenila...« Peter ga je opozoril s prstom, naj mu ne odgovori na to opazko.

»Tisto, o čemer sva se že menila, ne velja.« je odklonil Janez, ko sta dospela v samoto.

»Strah me je, kadar se domislim...«

Hinavec ga je begal: »Boj se raiši posledic, ki bi te zadele, ako boš premagan... Oče te bo sukal kakor igračko... Tončka bo znorela... V vodo pojde ali pa bo kaj takega popila...«

»Ne verjamem, da bi se spozabila tako daleč...«

»Če pa rečem!« je trdil Peter.

»Teda! mi svetui, kako na to preprečim...«

»Takole pa takole«, je razlagal zapeljivo.

»Najmi načrti niso brez pomena... Tončki pa reci: tolažilno besedo...«

»Tako kakor ti...« se je pošalil.

»Jaz? Jaz ji nisem ničesar obetal, a ti si se zavezal...«

»Oče so prekrizali račune. Denar bi bil seveda rešitev.«

»Oho! Slep! zpregledujejo!« se je vzradoštil ter si mislil na tihem: »Skoro bo podle gel...«

(Dalje)

Vida, ki je odredil, da so Franceta prepeljali v bolnišnico.

* *Invalida so spravili ob denar.* Nedavno sta kovaški pomočnik Šerbak in delavec Jurčko s Pobrežja pri Mariboru vodila invalida Mihaela Lazarja popolnoma golega in zvezanega z jermenom po Zrkovski cesti na Pobrežju. Nekaj dni zatem je zadela huda smola delavca Dernekoviča Franca s Pobrežja, ki mu je nekdo ukradel v gostilni na Koroški cesti dva tisočaka ki ju je imel v škatlici od globina. Med obema dogodkoma pa je zdaj razkrila zanimiva zveza, ki bo dala obilo gradiva tudi še sodišču. Zadeva je bila takale: Dne 12. t. m. je prišlo ponoči pred Primčevo gostilno na Zrkovski cesti na Pobrežju do pretepa med invalidom Mihaelom Lazarjem in med Šerbakom in Jurečkom. Zadnja sta Lazarja obvladala ter se je moral sleči do golega. Roki sta mu zvezala s hlačnim jermenom, na katerem sta ga vodila kakor medveda okoli tri ure po Zrkovski cesti sem in tja. Obležo si je moral Lazar nositi na rokah, listnico, v kateri je imel 2416 Din, in niklasto uro pa je nosil v roki. Med potjo, ko sta ga njegova sovražnika vodila sem in tja, pa sta Lazarju padli listnica in ura na tla. Listnico je pobral neki možki. K temu je pristopil Ivan Šlamberger in mu vzel listnico in uro. Iz listnice je vzel denar, prazno pa vrnil najditelju. Dogodek je videl tudi Dernekovič Franc, delavec brez stalnega bivališča. Dernekovič je pri Šlambergerju prenočil, naslednjega jutra pa sta si denar razdelila. Šlamberger je izročil Dernekoviču 1000 Din, nato pa mu je dal še ostali znesek, kate-rega je Dernekovič skupaj s prvim spravil v škatlico za globin. Dne 15. t. m. sta se napotila Šlamberger in Dernekovič v Maribor, kjer sta šla v neko gostilno na Koroški cesti. Škatlico od globina z denarjem je imel Dernekovič v žepu. Suknjič s škatlico je v gostilni slekel. K mizi je prisledlo tudi več lahkoživih deklet, s katerimi je Dernekovič plesal. Ko se je slednjič prijel za sukničev žep, je s strahom opazil, da mu je škatla z denarjem vred izginila. Šlamberger in Dernekovič sta tatvino prijavila policiji. Policija je zadevo preiskala, a ni mogla odkriti tatu. Med tem časom pa je prišlo na dan, kdo si je prisvojil Lazarjev denar. Oba krivca, Šlamberger in Dernekovič, sta svojo krivdo priznala.

* *Avstrijska granata na podstrešju.* Mestna občina mariborska je dala hišo na Slomškovem trgu 12, v kateri je mestno knjigovodstvo, prenoviti. Zdaj preurejajo streho in podstrešje. Pri tem delu so delavci naleteli na čudno najdbo. Pod tramom so našli skrit zavoj, v katerem je bila avstrijska granata. O tej najdbi je bila tako obveščena policija, ki je poslala tja komisijo. Granato so izročili vojaštvu, ki jo je razstrelilo v mestni gramoznici. Kako je prišla na podstrešje mestne hiše, se še ni moglo ugotoviti.

* *Lastno mater je utapljal.* Na prijavo 72-letne preužitkarice Ane Močnikove iz Spodnjega Grušovja, da jo je nameraval njen 38-letni sin Jožef Močnik umoriti, je uvedlo orožništvo na Pragerskem preiskavo, ki je po zaslišanju mnogih oseb dognala naslednje: Bilo je popoldne, ko so Močnikovi spravljali na travniku seno. Ana Močnikova in njen sin Jože sta delala v bližini potoka, medtem ko sta bila sin Miha in hlapec Blažič na drugem koncu. Močnikova in Jože sta se pri delu razgovarjala o neki izgubljeni pravdi. Sin je po očitku, da je mati kriva, da so to pravdo izgubili, v razburjenosti zgrabil mater in jo potisnil v potok. To početje sta še pravčasno opazila sin Miha in hlapec, ki sta bila na drugem koncu travnika, in prihitela na pomoč. Iztrgala sta mater iz rok nasilnega sina in jo že nezavestno spravila na suho. Med tem ko sta se Miha in Blažič ukvarjala z nezavestno staro, se je pa Jože začel potapljati v potoku v namenu, da si vzame življenje. Tudi njega sta Miha in hlapec izvlekla iz vode in ga spravila k zavesti. Pri zaslišanju je Jože pojasnil orožnikom, da se je že vsega naveličal, ker so v hiši sami prepri. Namen je imel umoriti najprej mater nato pa še samega sebe. Dejal je, da

je pa vseeno zadovoljen, da se je vse tako izteklo. Zadržno besedo bo imelo sodišče.

* *Zasledovan vlomilec.* Orožniki so v Gornji Savinjski dolini pridno zasledujejo 23letnega vlomilca Ivana Končnika. Končnik ima na vesti mnogo vlomov in še drugih zločinov, a se zna previdno skrivati. Te dni se je pojavil v bližini Luč in se ponoči splazil v hišo posestnika Janeza Podbrežnika v Podveži. Tam je odnesel iz shrambe cel svinjski želodec, iz sobe pa zlato moško uro, več oblek in precej gotovine.

* *Tatinska brata.* Brata Maks in France Hartman, doma iz okolice Brezna, ki sta že znana kot nevarna tuji lastniki, sta nedavno srečala posestnika Simona Srnka iz Boča in ga zvalila v neko gostilno. V ugodnem trenutku sta mu ukradla iz žepa listnico s 1200 dinarji.

* *Nevaren vlomilec prijet.* Orožnikom v Mariboru se je posrečilo aretirati 19-letnega Albina Jevšjaka, ki je bil kljub mladosti že nekajkrat kaznovan zaradi raznih tatvin in vlomov. Aretiranca so spravili na orožniško postajo, kjer so ga zaslišali. Po daljšem oklevanju je Jevšjak priznal številne vlope. Povčdal pa je tudi reči, zaradi katerih prav za prav ni bil zasledovan. Tako je izjavil, da je v jeseni leta 1933. v družbi s tremi pa'daši, katerih imen pa se ne more več spominjati, vlomil v Češnovarjevo gostilno na Dolenjski cesti v Ljubljani, ob kateri velik so odnesli ročno blagajno s 60.000 dinarji gotovine. Jevšjak bo zdaj precej časa sedel za zapah.

POPOTNIKOVA TORBA

Krški gasilci so že 65 let v pomoč bližnjim

Krško, julija

Marljiva gasilska četa v Krškem je ena izmed najstarejših čet v Posavju in bo 2. avgusta praznovala 65-letnico svojega obstoja. Hkratu bosta župni in delni dravski zajedniški zlet z razvitjem in blagoslovitvijo četrtega prapora.

Kaj pomeni dolgoletno prostovožjno gasilsko delo za javno varnost, znajo ceniti le oni, ki sami žrtvujejo gasilstvu svoje moči in svoj prosti čas. Ne smemo pozabiti, da je prav krška četa dolga leta delovala le s skromnimi sredstvi, a ob svoji 60-letnici leta 1931. se je izkazala s tem, da je nabavila z lastnimi sredstvi motorno brizgalno, ki je bila takrat blagoslovljena in je že ob mnogih prilikah potrdila svojo potrebo. Za 65-letnico letos pa razvije kakor omenjeno svoj prapor.

V soboto 1. avgusta zvečer bosta baklada in koncert pred sreskim načelstvom, v nedeljo 2. avgusta pa se začne slovesnost z budnico ob 5. zjutraj. Srede; ob 9. sprejem gostov na postaji, ob 10. slovesna sv. maša, ob 11. slavnostna seja v šolski telovadnici, ob 12. kosilo, ob 14. zbiranje gasilstva za cerkvijo, ob pol 15. sprejem bana pred cerkvijo, razvite in blagoslovitev četrtega prapora, govori in defile gasilskih čet, nato pa velika gasilska veselica. Ob 21. bo umetni ogenj.

Ker so železniške zveze na vse strani zelo ugodne in se posebniki lahko okoristijo tudi z znižanimi nedeljskimi železniškimi voznimi listki, pričakujemo številne udeležbe.

Semiški Sokol otvori ob 25 letnici svoj dom

Semič, julija.

Bilo je maja l. 1911., ko sta zdaj že pokojni brata Kaftan in Sever sklicala na Stezinarjevem vrtu v Semiču sestanek mladih fantov. Udeležba je bila za tedanje čase precejšnja. Po lepem govoru brata Kaftana, ki je pojasnil pomen in smotre sokolskega dela, se je vpisalo v Sokola 16 fantov, polnih volje za sokolsko delo. Izmed teh fantov so danes ži-

vi le redki: sedanji župan Ivan Kočevar, Janko Ogulin, Anton Nampelj, Anton Sever, Ivan Golobič in Josip Zurec. Ze pri vpisu v Sokola je vsak član vplačal 10 dinarjev, a da bi si mogli nabaviti vsaj najskromnejše telovadno orodje, so določili, da bo vsak član vsako nedeljo plačal v društveno blagajno 10 dinarjev. Ni minlo dosti časa in že so si mladi fantje omislili drog in bradljo.

V tistih časih je Sokol še marsikje pomenil pohujšanje. Niti semiškim Sokolom ni bila usoda preveč naklonjena. Ko so po župniji zvedeli za ustanovitev novega društva, so pobožni vaščani dvignili krik in vik. Najbolj so se odlikovale neke ženske, ki so se Sokolov na telovadnem prostoru lotile celo dejansko in jih obmetavale s kamenjem in poleni. Sledili so napadi od vseh strani. V borbo je posegel tudi »Domoljub«, ki je napisal, da so se Sokoli na Telovo norčevali iz procesije. Tedanji »Domoljubov« urednik je bil za to laž sicer kaznovan in so Sokoli tako dobili primerno zadoščenje, a je bilo vendar proti njim med ljudi zasejanega že preveč strupa.

Sokolska pota ne poznajo omahljivosti in bojznosti. Vrli Semičani so 29. avgusta l. 1912. priredili že prvi javni sokolski nastop, ki ga je vodil brat Karlo Fux. Nastop je uspel zelo lepo, dasi so ga nasprotniki motili na vse mogoče načine. Tedanji semiški župan je s pomočjo orožnikov osebno podiral mlaje in slavoloke ter sramotil sokolstvo, a vendar s svojimi zlimi namerami ni uspel, ker se je sokolska misel na naši vasi vse bolj širila. Kljub temu, da je to početje tedanjega župana obsojal celo okrajni glavar g. Domicelj, so v osrednjem odboru SLS začutili velik strah pred tem novim pojavom v Semiču, izkušali so ga zatreti in dati nasilnemu županu zadoščenje. SLS je svojega dolgoletnega zvestnega pristaša, zdaj že pokojnega Ivana Ivanetiča, s posebnim pismom pozvala, naj nadzoruje delo Sokolov in zlasti društvenih funkcionarjev, ter o vsakem pojavu izčrpno poroča, a pošteni Ivanetič, ki je tedaj štel že 65 let, je to pismo, podpisano od Evgena Lampeta, pokazal društvenemu tajniku in mu odločno izjavil, da rablja med brati ne more igrati, hkratu pa je javil svoj izstop iz SLS ki ji je bil zvest vse svoje življenje.

Preganjanje semiških Sokolov ni omajalo. Še za časa svetovne vojne je društvo tajno delovalo in je bil l. 1915. ustanovljen celo tamburaški odsek, ki deluje še danes in velja za enega izmed naših najboljših podeželskih. Brat Razpotnik, ki ga je ustanovil, je danes društveni starosta.

Takoj po svetovni vojni, ki je iz vrst semiških Sokolov iztrgala osem članov, je bil sklican občni zbor. Zbralo se je 56 povablencev, a k društvu je tedaj pristopilo 36 novih članov. Za starosta je bil izvoljen brat Janko Ogulin, ki smo ga že omenili med prvimi člani mladega društva. L. 1924. je bil za starosta izvoljen brat Judnič, ki pa je že tri leta kasneje umrl za zavratno boleznijo, posledico svetovne vojne. Po njegovi smrti je bil za starosta ponovno izvoljen brat Ogulin. Ta je društvu načeloval do l. 1930., ko je bil na njegovo mesto izvoljen brat Razpotnik, ki vodi društvo še danes.

Ves čas obstoja je društvo prirejalo razne javne nastope, a tudi dramske prireditve. Ovire, ki so mu jih delali pred vojno, so mu jih postavljali tudi v naši svobodni državi. Sokolom je bil odpovedan prostor, kjer so telovadili, a tudi prostora za prirejanje iger niso mogli zlahka dobiti. Pojavila se je potreba po lastnem domu, ki naj bi ne bil le središče sokolskega, temveč sploh prosvetnega in nacionalnega udejstvovanja. Potekala so leta borb in naporov, a danes je dom dograjen in čaka svojo otvoritev, ki bo v nedeljo 2. avgusta. Nosi ime viteškega kralja Aleksandra I. Uedinitelja; to je prvi spomenik pokojnemu vladarju v Beli krajini. Pokroviteljstvo nad domom sta prevzela naš belokrajinski rojak brat Engelbert Gangl in sestra Makarjeva, soproga metliškega narodnega poslanca in dolgoletnega metliškega sokolskega staroste.

Slavje se bo začelo ob 11. dopoldne s spredvom ob pol 12. pa bo svečana otvoritev doma in slavnostni obed. Popoldne bo javni nastop z narodno veselico. Ker je prometno ministrstvo obiskovalcem semiškega sokolskega slavja dovolilo polovično voznino na železnicah, ki bo veljala za čas od 31. t. m. do 6. avgusta, so Semičani prepričani, da bodo številni prijatelji Sokolstva in Bele krajine prihiteli v njihove lepe kraje in prisostvovali skromni, a lepi svečanosti v prvi belokrajinski vasi, ki si je zgradila svoj sokolski dom.

Neurje kakor na sodni dan

Stična, julija

Predzadnje sredo ponoči so se zbrali nad Stično črni oblaki. Okoli 23. je začelo deževati, nato je pa prišel še vihar. Ko je začelo še treskati in grmeti, se je vtila strašna ploha. Okoli 2. zjutraj se je pa v Počoku utrgal oblak in že je potok Stičnica tako silno narasel, da je bil podoben reki.

Ko je proti jutru nevihta ponehala in voda začela padati, je obrežje nudilo zelo žalostno sliko. Voda je naplavila sode, tramovje, utopljene živali, orodje, mostove, poljske pridelke in druge reči. Čevčariju Baltiču je odnesla vsa drva. Prav tako posestniku Grozdniku drva, vozove, tramovje, krompir in drugo. Mnogo je uničenega sadnega drevja, posebno češpelj in hrušk. Oškodovani so pa bolj ali manj vsi posestniki, ki imajo hiše ob vodi. Največ je trpela cesta, ki drži do Izvirka. Podobna je strelskemu jarku, a ponekod je sploh ni več.

Naj omenimo še, da je voda tako nenadno prihrumela, da na reševanje ogroženega blaga ni bilo mogoče misliti. Ko se je pa pooglo, se je pa začela gasilska trobenta. Strela je udarila v Felečem vrhu v neko domačijo in jo upepelila.

Enako neurje je zadelo vasi v hribih nad Grosupl'em. Najhuše je bilo v Spodnjih, Srednjih in Gornjih Trčinah. Voda je v potokih drvela skozi vasi in izpodnašala kozolce in gošpodarska poslopja.

NAŠI NA TUJEM

Iz Buschhausena (Nemčija) nam pišejo: Nedavno je imelo Jugoslovensko nacionalno pevsko društvo »Zvon« občni zbor, na katerem so bila sprejeta pravila. Izvoljen je bil tudi novi odbor: prvi predsednik Jakob Gale (Zagorje ob Savi), namestnik Ivan Ulača (Sv. Križ pri Litiji), drugi predsednik Jakob Sevšek (Kojnica), prvi tajnik Miha Kosmač, prvi blagajnik Jože Kosmač, drugi blagajnik Albert Sevšek, odbornika Franc Jereb in Viljem Videc, preglednik Jože Praznik. Zbor je bil zelo lepo obiskan. Udeležil se ga je tudi naš zvezni predsednik g. Bolha z g. Štehom. G. Bolha nas je vzpodbujal k slogi, nam razložil pomen novih pravil in nas opominjal na dolžnosti do naše lepe Jugoslavije. Pozivamo vse rojake, da se nam pridružijo.

Iz Buer-Hassela (Nemčija) nam pišejo: Nastopile so nepričakovane ovire, da se ne bomo mogli odpeljati 4. avgusta v domovino, zato se odhod za nekaj dni odloži. Kdaj se odpeljemo, bomo vsem pravočasno sporočili. Jugoslovensko delavsko društvo »Ednost«

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9^e)

odpremlj. denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu. Vršil vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64. Bruxelles; Francija: št. 1117-94. Paris; Holandija: št. 1458-66. Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967. Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

ŽENSKI VESTNIK

Zdravilna moč šentjanžve rože

Ta cvetlica je po deželi znana, vendar pa je že marsikje pozabljena. Je približno dva čevlja visoka, metlaste oblike, peresa so bledezelena in podolgovato ozka. Rase kaj rada ob hostah, na zapuščenih njivah blizu host in po gmajnah. Cvetje je v obliki zvezde in pri zreli cvetlici temnorjavo. Do dobrega razcvetenja je med 1. in 15. julijem, kakor je pač vreme. Da imaš šentjanžve rože pred seboj, je najboljšo znamenje to, da imaš, ako cvetje med prsti zmanjš, rdeč sok na prstih.

Le temnorjavo cvetje ima dobro zdravilno moč. Cvetje se osmuka in se dobro natlači v čisto litrsko steklenico nad polovico. Potem se napolni z dobrim oljem. Postavi se za en mesec na sonce, dokler ne postane olje krvavordeče. Steklenico je treba med tem časom večkrat potresti, da se ole dobro zmeša. Potem se napravi iz olja mazilo in sicer takole: raztopi v čisti posodi osem do 10 dek voska in vlij četrti olja vanj, mešaj še nekaj minut na ognju, potem odstavi in poglej, ali ni preveč ali premalo trdo. Prav trdo je mazilo, ako nanj položiš prst in se malo vda, ko se je strdilo. Pomaga se, da se še enkrat raztopi in pridene vosek ali pa olje. Hrani se v dobro zavezanih kozarčkih ali skatlicah.

To mazilo naj bo vedno pripravljeno posebno v kmečkih hišah. Ako se vreceš, ako se ti zadere kak les ali trn v roke, pri čebelnem piku, pri žuljih in opeklinah, pri vsaki rani, ki se hoče gnojiti, je to najboljšo mazilo. Hladj in celj rano in to varuje prisada. Tudi ako ima konj rano, gnojenje na kopitu, speri bolno mesto in vsak dan dvakrat namaži. Bolečine bodo ponehale in žival bo v kratkem zdrava.

Od protina (gihta) krivi ali otekli prsti so se s tem mazilom pozdravili. V tem primeru držiš roko nekaj časa v topli vodi, nato pa roko obrišeš, namažeš in obvežeš. Roka postane vroča: znamenje, da se zdravi. Tudi otekline bezgavk in spuščaj na koži se s tem mazilom v kratkem preženo. Zdati je še čas za nabiranje šentjanžve rože.

Za kuhinjo

Orehov puding. Mešaj, da narase, štiri rumenjake, 10 dek sladkorja v prahu, sedem dek sirovega masla in naribano limonovo lupinico. Nato primešaj 14 dek zmletih orehoh, dve dekli sesekljanih arancinov in sneg štirih beljakov. Posodo za puding dobro pomaži s sirovim maslom, posuj z moko, stresi noter pripravljeno zmes, posodo zapri in postavi v krop, da se kuha eno uro. Kuhani puding zvrtil na topel krožnik. Zraven daš segret malinov sok, pomešan z rdečim vinom.

Češnjev kuh. Mešaj, da narase, pet rumenjakov, 14 dek sladkorja v prahu, zvrhano žlico sirovega masla in malo limonove lupinice. Nato primešaj 14 dek zmletih lesnikov, orehoh ali mandeljinov, pet dek z rumom porškopljenih drobtin in sneg petih beljakov. Posodo za torto dobro pomaži s sirovim maslom, posuj z drobtinami, zlij noter polovico testa, razravnaj in položi na testo oblato. Po oblato pa potresi češnje. Češnjam prej izlušči peške in jih potresi s sladkorjem. Češnje ocedi in boli suhe posuj po oblato. Zlij ostalo testo po češnjah, razravnaj in peci v zmerno vroči pečici. Ko je pečeno, odstrani obroč od posode, posuj kuh z vanilievim sladkorjem in daj hitro na mizo. Namesto češeni lahko daš tudi drugo sadje, kar pač prinese letni čas.

Riž s sadiem. Na mleku skuhaj precej gost riž (10 dek riža in sedem dek sladkorja). Ko je riž kuhan, primešaj eno deko v mleku razmehčano želatino in še 10 dek sladkorja v prahu in postavi kam, da se shladi. Ko je riž mrzel, primešaj tri decilitre pretlačenih jagod (ali pa kakšno drugo sadje), dva decilitra stolčene sladke smetane, vse skupaj dobro

zmešaj in napolni v skledo. Po vrhu potresi še jagod in postavi na hladno, da se strdi.

Krompir na švicarski način. Šest krompirjev operi, otupi in zreži na kocke. V kozi razbeli mast, prepraži malo drobno zrezane čebule, stresi na čebulo krompir in pokritega duši do mehkega. V lončku pa žvrkljaj en deciliter sladke smetane, dva beljaka, žlico moke, malo sesekljane zelenega peteršilja, malo popra in soli. Ko je krompir mehak, ga stresi v pomazano kozo, polj z žvrkljano smetano in speci. Daš s solato za večerjo.

Nadevana jajca. Za vsako osebo skuhaj po dve jajci. Jajca pristavi z mrzlo vodo in ko zavro, naj vro 12 minut. Kuhana jajca položi v mrzlo vodo, da se shladijo, nato jih olušč. Na koncu jajca odreži majhen pokrovček in previdno izdolbi rumenjake. Rumenjake nato pretlači skozi sito. K pretlačenim rumenjakom dodaj osem dek sirovega masla, malo soli, popra in kavno žličico gorčice. Vse skupaj dobro mešaj, da se zgosti. S tem nadevom napolni jajca, pritisi nazaj pokrovečke in jih zloži v skledo. Nadevana jajca potresi s sesekljanim peteršiljem in polj z majonezo. **Majoneza:** tri rumenjake dobro mešaj, da se zgostijo, nato prilivaj po kapljicah pet do šest žlic olja in mešaj, da se spot zgosti, nato mešaje dodaj še žličico gorčice, malo soli in pokapaj s sokom pol limone. Ko si polila majonezo po jajcih, postavi na hladno ali na led vsaj za eno uro.

Jajca s sirom. Kozo dobro pomaži s sirovim maslom. Na dno kozo položi na tanke rezine narezanega bohiniškega sira. Kozo postavi na vroče, da se sir malo popeče. Na sir ubij osem jajc (lepo razvrščene), osoli, posuj po jajcih drobno narezanega drobnjaka. Kozo postavi za nekaj minut v pečico, da se jajca strdijo. Daš s solato na mizo.

Dobra špehovka. Postavi kvasec (iz ene deke), da vzhaja. V skledo stresi 30 dek moke, eno jajce, dva rumenjaka, tri deke sirovega masla, dve žlici sladkorja v prahu in osoli. Primešaj vzhajani kvasec in toliko mleka, da dobiš bolj mehko testo. Testo stepaj toliko časa, da se prično delati mehurji. Nato pokrij testo s prtičem in postavi na toplo, da vzhaja. Med tem pa pripravi nadev: Četrtilo ocvirkov drobno sesekljaj in jih malo segrej. Mešaj, da narase, žlico sirovega masla, žlico raztopljene masti, eno jajce, žlico kisa, nato primešaj ocvirke. Vzhajano testo tenko razvaljaj, pomaži z nadevom, posuj še 18 dek sladkorja in malo cimeta, zvij, položi v pomazano pekačo, pokrij in postavi na toplo, da vzhaja. Nato pomaži z raztepenim jajcem in speci. Daš toplo ali hladno na mizo.

Dušeni telečji zrezki. Telečje meso zreži na zrezke, jih potolci, osoli, malo popraji, polj vsak zrezek z malo belega vina, zloži v skledo drugega na drugega, jih pokrij in pusti pol ure, da se meso napije vina. V kozi razbeli mast, vsak zrezek povaljaj v moki in položi na vročo mast. Ko se zrezki zapečejo, jih obrni in ko so tudi na drugi strani zapečeni, prilij malo belega vina, juhe, dodaj malo narezane limone in duši do mehkega. Ne zažij pa preveč, sok mora biti gostljat in pikantep. Daš z dušenim rižem in graham na mizo.

Sirovi keksi. Umesi v testo 30 dek moke, 15 dek naribanega sira, osem dek sirovega masla, nekaj žlic kisle smetane in malo soli. Umešeno testo tanko razvaljaj, izreži z obodcem kekse (izrezano testo spet umesi, razvaljaj in zreži), zloži na pomazano pekačo, pomaži z raztepenim jajcem, posuj z naribanim sirom in speci.

Palčice. Umesi v testo: pol kile moke, zavitek pečilnega praška, 10 dek sirovega masla, malo soli, malo sladkorja in en rumenjak. Testo dobro umesi, nato napravi dolg svalk, ga razreži in oblikuj za prst debele in štiri prste dolge palčice, te položi precej vsaksebi na pomazano pekačo, pomaži z raztepenim beljakom, posuj s sladkorno sipo in speci. To je dobro čajno pecivo.

Listnica uredništva

Smarje pri Jelšah. Prepozno prečeli!

RADIO LJUBLJANA

od 2. do 9. avgusta

Nedelja, 2. avgusta: 8.00: Radijski orkester. 8.45: Čas, poročila, spored. 9.00: Prenos iz Stične: Zvonjenje, koralna sv. maša, verski govor. 10.15: Simfonične suite (plošče). 10.45: Po stiškem samostanu (reportaža). 11.15: Pevski koncert Carmen Antičeve, vmes radijski orkester. 13.00: Čas, vreme spored, obvestila. 13.20: Plošče po željah. 17.00: Kmetijska ura: Gospodarska slika Stične (Ludvik Puš in inž. Muck Oto). 18.00: Iz pravilničnega sveta (plošče). 18.20: Otroška ura: Mikica in Mikec. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: 19.50: Rossini: Semiramis-predigra (plošča). 20.00: »Dopust je potrebna in lepa reč« (pester večer). 22.00: Čas, poročila, spored. 22.15: Prenos iz Berlina: Poročilo o poteku olimpijskih iger (Ciril Šoukal). 22.30: Za ples in kratek čas (radijski jazz).

Ponedeljek, 3. avgusta: 12.00: Slavniki tenoristi pojo (reproduciran koncert). 12.45: Poročila, vreme. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Valček na valček (radijski orkester). 14.00: Vreme, borza. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Grenadirska godba igra (plošče). 20.10: Moderne olimpijske igre (profesor Marjan Dobovšek). 20.30: Ura narodnih in ponarodelih pesmi (pevski zbor »Sattner« iz Most). 21.15: Klavirski koncert Marjane Šperl-Kurstove. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.20: Koncert zabavne glasbe (radijski orkester).

Torek, 4. avgusta: 12.00: Reproducirane pesmi za ples (pevske jazzovske skupine). 12.45: Poročila, vreme. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Mandoline v kvartetu in orkestrih (plošče). 14.00: Vreme, borza. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Operni zbori (plošče). 20.10: Tkalstvo in njegova zgodovina (profesor Franc Pengov). 20.30: Prenos simfoničnega koncerta z Dobrne. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.20: Jožek in Ježek (petje s spremljevanjem kitare).

Sreda, 5. avgusta: 12.00: Šramli in podobne skupine (plošče). 12.45: Poročila, vreme. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Opera glasba (radijski orkester). 14.00: Vreme, borza. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Otroška ura (Cirila Škerlj-Medvedova). 20.10: Zdravniška ura (dr. Ivo Pirc). 20.30: Violinski koncert Petra Freundla iz Novega Sada (pri klavirju Tereza Freundova). 21.15: Akademski pevski kvintet. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.20: Prenos plesne glasbe iz Parkhotela na Bledu.

Četrtek, 6. avgusta: 12.00: Češke in slovaške narodne (plošče). 12.45: Poročila, vreme. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Jugoslovenska glasba (radijski orkester). 14.00: Vreme, borza. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Uvod v prenos. 20.00: Prenos iz Salzburga: Weber: Euryantho, uvertira; Schumann: Simfonijska št. I. B-dur; Brahms: II. simfonijska D-dur. 21.40: Nekaj koračnic (na ploščah). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Prenos iz Berlina: Poročilo o olimpijskih igrah (Ciril Šoukal). 22.30: Operetna glasba (radijski orkester).

Petek, 7. avgusta: 12.00: Iz Delibesovih baletov (plošče). 12.45: Poročila, vreme. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Slovenske narodne pesmi (na ploščah). 14.00: Vreme, borza. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Tri slavne pevke (plošče). 20.10: Ženska ura: Stročnice in žita (Marinka Ratajeva). 20.30: Večer klasične godbe in besede (izvajala bosta Milan Skrbinšek in Majda Skrbinškova), vmes bo igra radijski orkester. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 8. avgusta: 12.00: Plošča za ploščo,

pisana zmes. 12.45: Poročila, vreme. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Plošča za ploščo, pisana zmes. 14.00: Vreme. 17.00: Prenos iz Salzburga: Mojstri pevci (opera). 18.30: Čas,

vreme, poročila, spored, obvestila (v odmoru) 19.55: Glasbeno predavanje (v odmoru) 22.25: Čas, vreme, poročila, spored. 22.40: Valčki in polke na ploščah.

Kadar poje 61 zvonov

Holandec Eduard Bok se je pred leti izselil v Ameriko, kjer je obogatel in je američkemu narodu v zahvalo podaril pojoči stolp, ki stoji sredi države Floride. V bližini je mesto Lake Wales, odkoder prideš po drevoredu k stolpu in v park okrog njega. Vsak dan, ko solnce vzhaja, začno zvonovi peti in vsako nedeljo opoldne in na tisoče ljudi poslušajo to lepo glasbo.

Več kakor 100 mož je delalo pet let, da so izpremenili peščene griče v pravcati raj. Bok je tako izpremenil ta kos zemlje v najlepši kos Amerike.

Stolp stoji v prelepem parku, ki bi mu tudi mogli reči ptičji raj, zakaj nikjer na svetu ne čuješ toliko ptičjega petja kakor tu. Iz Anglije so prinesli semkaj slavčke, ki so edini slavčki v Ameriki. Na obrežju dveh umetnih jezer so svetlordeči flamingi s čilskih gor. Med orjaškimi smrekami in borovci se vijejo lepe steze. Več ko milijon grmičev in drevesc je tu in raznovrstne tropske rastline omam-

× **Pomiloščenje v Avstriji.** Dne 23. julija je bil objavljen ukaz o političnem pomiloščenju, ki ga je odredila avstrijska vlada v smislu dunajskega sporazuma. Pomiloščenje (amnestija) se nanaša na vse narodne socialiste, ki so bili obsojeni zaradi političnih pregreškov po umoru dr. Dollfussa, obsega pa tudi večino političnih kaznjencev iz socialističnega tabora. Skupno je bilo pomiloščenih nad 10.000 ljudi, kar kaže, s kako strogostjo je postopala prej avstrijska klerikalna vladavina proti svojim političnim nasprotnikom. Samo na Dunaju so v enem dnevu izpustili iz zaporov in jetnišnic 1487 političnih obsojencev. Med pomiloščenimi sta tudi bivši dunajski župan dr. Seitz in bivši dunajski policijski svetnik Steinhäusl. Izvzeti pa so od pomiloščenja državni uradniki, ki so bili obsojeni zaradi političnih zločinov, med njimi tudi bivši minister in poslanik v Rimu dr. Rinteln, ki se zdaj zdravi v nekem dunajskem zaporu. Ne izključujejo pa, da bodo tudi ti kasneje pomiloščeni. Vsega je ostalo zaprtih zdaj še 224 političnih obsojencev.

× **4000 ljudi je pomrlo zaradi vročine.** Peklenska vročina je zadnje dni pritiskala na dežele Zedinjenih držav in je zahtevala doslej že do 4000 smrtnih žrtev. Samo v Michiganu je od vročine umrlo 466 oseb, v Wisconsinu pa 284. Časopisi pravijo, da so žitna polja vsa požgana. Tudi živinoreja ima od suše strašno škodo.

× **Zemlja je požrla mesto.** V Kolumbiji je potres popočnoma uničil mesto Tuquerres. Pretežni del hiš je izginil v širokih razpokah, ki so se odprle v zemlji. Preostalim poslopjem grozi ista nevarnost. Več tisoč ljudi je ostalo brez strehe. Tuquerres je drugo mesto, ki ga je v teku enega leta v južnem delu Kolumbije uničil potres. Lansko leto je na sličen način izginilo v zemljo mesto La Chorrera. Med potresom so se dogajali v nesrečnem mestu strašni prizori. Bližnji ognjenik Cerro Negro je ob tem potresu začel znova delovati. Prebivalstvo, ki je ponoči bežalo skoro golo na vse strani, je zasipal z žarečim pepelom. Ljudje, ki so se utegnili rešiti, pripovedujejo, da so nastajale globoke razpoke, ki so se neprestano širile in v katere so se rušile cele hiše. Po potresu se je nekoliko sto ljudi vrnilo z upanjem, da bodo mogli med ruševinami rešiti še kaj svoje lasti. Število smrtnih žrtev je neznan.

× **Mesto rase iz tal...** V Nemčiji so napravili mesto za 60.000 ljudi, ki pridejo k olimpijskim igram, ki se jih bodo udeležili tudi športniki in Sokoli iz naše države. Blizu Berlina so napravili velikanske barake, ki imajo imena poednih nemških pokrajin. Orjaške kuhinje so na električni pogon: celo krompir bo

ljajo s prijetnim vonjem sprehajalca.

Kdor stopi v park, ne zagleda takoj stolpa, ki se dviga na griču sredi rajskega vrta. Narejen je iz rožastega marmorja in se po vsej dolžini zrcali v jezeru. Visok je 65 m in meri v obsegu 13 m. Vrhnji del stolpa je iz reznega marmorja. Več ko 40 kamnosekov in kiparjev je imelo vse leto opravka z njim. Vrata v stolp so iz drage kovine in so okrašena s 24 rezbarijami, ki predstavljajo razvoj življenja na zemlji v raznih stopnjah. Okoli stolpa je staroveški jarek, ki je napolnjen z vodo in je po kanaanu v zvezi z jezerom. Stolp in jarek obdaja 300 orjaških hrastov.

Zgoraj v stolpu biva Eduard Bok, kadar je na Floridi. V svoji marmorni sobi ima napravo, s katero more igrati na zvonove. Nad Bokovo sobo stanuje umetnik igranja na zvonove, Belgijec Antohn Bress. Še više visi 61 zvonov, ki tehtajo skupaj 605 metrskih stotov. Največji zvon tehta 110 metrskih stotov, najmanjši pa komaj 4 in pol kilograma.

lupila elektrika. V teh kuhinjah bo mogoče dobiti vse, karkoli bo potrebno za želedec in okrepčilo. Središče olimpijskega mesta je Berlinska hiša, v katero bo lahko šlo 6000 ljudi. Pred Berlinsko hišo se dviga 50 m visok drog za zastavo. Množica rediteljev in vodnikov bo gostom na uslugo, da bo šlo vse lepo v redu.

× **Z letalom 11 km visoko.** Ruski letalec Vladimir Kokkinaki se je dvignil z dvomotornim prometnim letalom v 63 minutah 11 tisoč m visoko. O svojem drznem poletu je pripovedoval Kokkinaki: »Ko sem se dvignil od tal, sem začel takoj dvigati letalo in hitro sem dosegel oblake. Nad njimi me je zajel močan veter in me začel potiskati proti severozapadu. Ta veter sem neprestano čutil, čeprav sem imel dobro zaprto kabino. V višini okrog 9.500 m sem zapustil zadnje oblake. Lepo sem videl reko Moskvo, jezero v Puškinu in blizu njega prekop. Skušal sem držati se nad letališčem, ker se je že mračilo in ker nisem hotel iskati letališča v temi. Mraza nisem čutil nobenega. Zunaj je seveda kazal toplomer 45 stopinj pod ničlo, kar je pa po mojem mnenju zelo toplo v taki višini. Kabina je bila dobro zaščitena pred mrazom, tako da me ni moglo zebsti. 40 minut po odletu je pokazal višinomer 11 tisoč m in sklenil sem se vrniti nazaj na zemljo.« Na vprašanje, ali se da nad onim letališčem dvigniti še višje, je Kokkinaki odgovoril pritrdilno. Prepričan je, da bo spravil pri prihodnjem poletu letalo še 700 do 800 m višje.

× **Radio odganja miši.** V Amsterdamu so opazili nekaj posebnega: v hišah, kjer imajo radijske aparate, ni skoro nič miši, med tem ko so te glodalke v tem mestu sicer zelo številne. Vzrok, da je v hišah z radijskimi aparati manj miši, pa ne bo v skrivnostnem učinku kakšnih valov, temveč v tem, da živali odganja hrušč in si rajši iščejo mirnejša domovanja.

× **Orjaki in pritlikavci.** Navadno se giblje višina odraslega moškega telesa med 1.50 m in 1.90 m. Izven teh dveh mej se začnajo pritlikavci ali orjaki. Največji človek je bil Finec Cañanis, ki je bil visok 2.83 m, najmanjši pa znani pritlikavec Hilany Agybe s Sinaje, ki je dosegel v starosti 60 let komaj 38 cm višine. Precej je znanih velikanov z 2.50 do 2.75 m in pritlikavcev med 45 in 90 centimetrom. Velikani ne postanejo navadno stari, med tem ko začno pritlikavci v visoki starosti celo rasti. Pruski kralj Friderik Veliki je imel telesno stražo, ki so jo sestavljali sami velikani. Od Friderikove garde je ohranjen okostnjak gardista, ki je dolg 2.20 m. Ta vojak je dosegel za orjaka izjemno starost 86 let.

ALEKSANDER LICAN:

SPOMINI IZ SIBIRIJE

(Iz dnevnika slovenskega vojaka in ujetnika v svetovni vojni)

Peščena nevihta v puščavi Gobi je nekaj groznega, nepopisnega. Nad glavo slišiš čudne glasove in zdi se ti, da se ves svet podira; vsepovsod piskanje, žvižganje in šumenje; dih ti postane težek; pesek, ki leži na človeku, žge kakor žerjavica. Ko velblodi začutijo ponehanje nevihte, začno čudno piskati in se drug za drugim dvigajo.

Po končani nevihti, ki je trajala nekaj ur, smo se dvignili tudi mi, se otresli drobnega peska ter nadaljevali pot. Polastila se nas je grozna žeja, a še bolj velblodov, ki so postajali vedno bolj nestrpni. Gospodar nas je opozoril, da bodo velblodi gotovo skušali iskati vode in začeli drveti ko nori, zaradi tega naj le dobro sedemo med grbe. In velblodi so se spustili v divji tek; po kakih dveh urah so začeli drug drugega prehitovati. Slo je kakor pri konjskih dirkah, vsak je hotel biti prvi, a pred vsemi je bil seveda gospodarjev velblod, ki je pustil vse druge daleč za seboj. Sledili so mu le v razdalji in, ko smo ga dosegli, se nam je nutil žalosten prizor. Gospodarjev velblod je ležal z zlomljenimi prvimi nogami in s krvavim gobcem v vodi, ki jo je srkal, kakor da se ni nič zgodilo. S solzami v očeh smo ubili zvesto žival, tovor preložili na druge velblode, se dobro preskrbeli z vodo, ki smo jo natočili v pripravne mehove in nadaljevali pot po puščavi.

Po dobrih dveh mesecih smo naposled dosegli Turkestan ali Sinkiang v smeri Pamirske planote. To je še vedno puščava, a je obdana z rodovitnimi oazami, v katerih cvete velika kupčija. Naj omenim le mesta Kašgar, Jarkand, Kotan. To so zelo bogata mesta, ki trgujejo z Rusijo, Tibetom in pošiljajo svoje blago celo v osrednjo Kitajsko.

V vzhodnem Turkestanu prebivajo Sarti, Ujguzi, Dunguzi, in Kirgizi, med njimi tudi Karakirgizi, ki se preživljajo samo od roparskih pohodov.

Mongolski mogotci prebivajo v dragocenih šotorih, ki so v notranjosti prevlečeni z dragocenimi preprogami in prenapolnjeni z mehimi blazinami. Ob stenah vise z dragimi kamni okrašene sablje in drugo orožje. Gošta postrežejo s komisom in konjskim mesom, zmečkanim pod sedli, in kobiljim mlekom. Ob našem prihodu so se prav vračale razbojniške čete Karakirgizov z roparskega pohoda iz ruskega Turkeстана in vlačile s seboj obilen plen ovc in velblodov.

Ustavili smo se v Kašgaru, a tudi tu in v bližnjih mestih Džarkantu, Kotani in drugod se je začelo revolucionarno gibanje. Vedel nisem ne naprej ne nazaj, zato sem se pridružil ruskim beguncem, ki jih je bilo nad tri tisoč. Tako sem čez nekaj časa postal vojak kitajskega guvernerja. Obljubil nam je še precej dobro plačo. Pa tudi oboroženi smo bili dobro, skratka, bili smo gospodarji položaja. Naša naloga je bila braniti deželo pred domačimi uporniki.

Ne bom popisoval, koliko muk smo pretrpeli po stepah, kajti tudi domačini so bili dobro oboroženi in so iz zasede prav pridno streljali na nas. Obupal sem popolnoma in se vdal v usodo, da bodo moje kosti počivale v daljni puščavi Gobiju. A ljubi Bog je imel z menoj gotovo še drugačne načrte, ker sem se srečno rešil tudi odtod.

Bil sem kitajski vojak že nad mesec dni. Vedno bolj me je mikalo, da bi pobegnil. A kam? Pred nami je bila gola stepa; če je kateri po nesreči padel v roke upornikov, so mu ti odsekali glavo in jo v svarilo drugim nataknil na kol. Prehrana je postajala čedalje slabša; tudi plače nismo prejeli že 14 dni. Odločili smo se torej poslati guvernerju ultimatum: »Ako se hrana ne izboljša in v teku 24 ur ne dobimo plače, prestopimo k upornikom.«

A prešlo je 24 in 48 ur, prišel je guverner-

jev pobočnik in nas tolažil z obljubami, da bodo vse naše prošnje izpolnjene v nekaj dneh. Čakali smo a zaman. Naš poveljnik, ruski stoltnik Seljakov (rojen v Turkestanu), je dobro obvladal jezik upornikov. Napotil se je z belo zastavo k uporniškem poveljniku in se domenil, da drugo jutro skupaj udarimo na guvernerjevo vojaštvo.

Bil sem nekaj let v svetovni vojni, a tako krvavega klanja, tako groznega boja na življenje in smrt nisem videl niti od daleč. Ujetnikov sploh ni bilo, ker so vsakega nasprotnika takoj obglavili. Vse ulice so bile polne človeških trupel in glav. Bolj drzni so celo drveli za bežečimi vojaki in jim z ostrimi zobmi pregrizovali vratove.

Guverner in vse kitajsko uradništvo je bilo brez usmiljenja obglavljeno. Kmalu je bila vsa okolica Urumčija v rokah upornikov. Bil sem v zaledju pri provijantu in imel priliko po prihodu v mesto opazovati vse te grozote. Zgražal sem se nad podivjanostjo tega ljudstva, ki je bilo hujše od živali.

Življenje se mi je pričelo studiti, želel sem si smrti, saj tako nisem videl nikakega izhoda iz teh krajev. Rusi, ki so pribežali v Mongolijo, so pripovedovali o groznih bojih v Turkestanu, o lakoti v okolici Taškenta. Sklenil sem naposled s praporščakom Tifonovim zapustiti Mongolijo in se čez Tibet preriti v Indijo. Denarja, in sicer angleških funtov, sem imel dovolj s seboj. Potovanje čez Tibet v Himalajskem pogorju popišem v posebni knjigi.

Po trimesečnem potovanju sva prišla napol mrtva do reke Brahmaputre in sva se v mestu Kapuja vkrcala na večji parnik, ki naju je po dveh tednih pripeljal v veliko pristanišče Kalkuto.

Kalkuta ima približno poldruget milijon prebivalstva. Ko zapustiš razkošno kalkutsko postajo, prideš v glavno mesto. Presenečen si nad krasoto mesta. Promet po mestu je velikanski. Moderni avtomobili, avtobusi, dolge vrste vozov, ki jih vlečejo bivoli, se vrste po dolgih modernih ulicah.

V Kalkuti je glavno središče industrije za juto in bombaž. Menda se v nobenem mestu toliko ne zaigra kakor v Kalkuti. Bil sem v igralnici, kjer se je igralo za neverjetno visoke zneske. Tati zvani Marvari in nekaj bogatih Kabulov iz Afganistana posojajo denar za ogromne obresti. Policija se za igralnice niti ne briga.

Velemestna slika se takoj izpremeni, ko stopiš čez največji in najdaljši viseči most na svetu čez reko Hooglić na levi breg Kalkute. Smrad, nesnaga, prostitucija. Menda je tu zbran ves izvržek Indije.

Tisoči in tisoči delavcev hite v razne tvornice. So skoro nagli, le čez ledja imajo pritrjene njene cunje. Hindi sestavljajo tri četrtine vsega prebivalstva. Plače delavstva pa so sramotno nizke.

Hinduske in muslimanske gospe so se začele emancipirati. Udeležujejo se vsega javnega življenja. V kavarnah sede s pobarvanimi ustnicami, oblečene v krasne, najmodernejše pariške toalete in s cigaretami v ustih igrice so prenapolnjena. Mnogi se igrajo tenis, nogomet, hockey. Prilejajo se zanimive dirke.

Podnebje v Kalkuti je tropično. Pred Kalkuto so velikanska močvirja, kjer so na kilometre daleč nepregledna riževa polja. Ker sva bila tako rekoč ob sveti cesti Gangesu, sva sklenila s Tifonovim, da si ogledava znamenito boginjo Kali na bregu Gangesa in razne indijske zanimivosti in ker sva imela dovolj prostega časa, sva raztegnila našino potovanje do Allahabad. Allahabad stoji ob bregu reke Jumne, ki se izliva v Ganges. V Allahabadu se zbira ob času romanja k sveti reki Gangsu Indijci iz vse Indije. Prepričani so, da jim sveta reka Ganges izpere vse grehe.

Narod hodi peš in na vozovih, ki jih vlečejo črni in beli voli. Vidiš pa dovolj tudi imenitnih vozil in različnih avtomobilov.

Težavno je popisati to ogromno množico — vso v belo oblečeno, ki se valji ko snežni plaz k sveti reki. Ure, dneve, mesece so ceste prenapolnjene z romarji. Indijski fakirji služijo v tem času lep denar. Tu vidiš golega fakirja, ki pleše po razbitem steklu in steklo se izpreminja pod njegovimi nogami v prah, ne da bi si ranil noge. Tam spet drugi piska na piščal, a okoli njega plešejo strupene kače. V bližini se valja v prahu Indijec, poln groznih ran, kriči in prosi. Spet drugi leži goi na deski, obiti z žebli, teninimi in iglastimi kot šivanke, obrne se, vstane, spet leže, a niti kapljice krvi ni videti na njegovem telesu.

Po cesti je vodil star Hindujec lepo maskirano kravo. Velike množice so se vrgle na zemljo in zakrile obličja, ko se je to čudo približalo ljudem. Tudi midva sva začela biti pozorna. Približala se je kravi in jo spoštljivo pobožala po glavi. Starec je kar obstal, nato pa začel tako kričati, da naju je tisoč glav množica od vseh strani obkolila. Ni sva vedela, kaj to pomeni. Prinesli so desko z dvema lukačama, utaknili najini glavi v luknje in naju med groznim vpitjem privedli do angleške vojašnice. Vojaki so naju osvobodili in nama povedali, da je to sveta krava, ki se je ne sme razen bramina (duhovnika) nihče dotakniti. Gangesa sva imela dovolj in odrinila sva nazaj v Kalkuto, se odpočila, nabavila si potrebno obleko in s parnikom Liverpoolom odrinila na otok Ceylon. V glavnem mestu Colombu je stal parnik pet dni, torej dovolj časa, da se človek spozna z glavnimi zanimivostmi tega otoka. Posebno krasni so velikanski čajni nasadi. Rad bi bil nakupil nekaj zabojev čaja, carina je bila previsoka. V Vladivostoku je bila namreč cena čaju zelo visoka in tudi težavno je bilo dobiti res dober čaj. Prodajali so sicer stisnjen čaj, a bilo je v njem vseh vrst surogatov, le pristnega čaja prav malo.

Vkrcala sva se na parnik dobri dve uri pred odhodom. Obkolile so ga razne ladjice, njih lastniki so prodajali vsakovrstno kramarjijo. Pokaazi sem na majhen zavitek liptonskega čaja, ker se ustno s prodajalcem nisem mogel dogovoriti, sem na listek napisal št. 100. Ta listek sem vtaknil v gosto mrežo, pritrjeno na dolgem drogu, ki so z njim odhajali blago na parnik; seveda smo morali prej v papir zaviti denar poslati po mreži. Z rokami smo se kmalu domenili. Ekspresno sem poslal denar in takoj nato zagledal pred seboj velik zavitek v mreži, iz katerega so gledale — lepe banane (morda zaradi finance, ker v zavitku je bil čaj).

Čez nekaj časa smo odrinili proti Singaporeju; tu smo se ustavili le nekaj ur in nisimo mogli zapustiti niti parnika. Nadaljevali smo pot do Sangata. Od tod sem poslal brzojavko Simonettiju v Vladivostok, naj me pričakuje ob prihodu Liverpoola.

Takoj po prihodu v vladivostoško pristanišče mi je Simonetti preskrbel kupca in čaj sem prodal z lepim dobičkom.

Seznani sem svojega novega tovariša Tifonova s Simonettijem, nato smo skupno odrinili na naše stanovanje v Kitajsko ulico. Simonetti me je že smatral za mrtvega, saj ni imel skoro eno leto nikakega glasu o meni. Povedati smo si imeli mnogo in prehitro je minil prijetni dan. Zvečer smo se odpravili na ples, a bilo je toliko vojaštva, da na zabavo ni bilo niti misliti. Videl sem dogodek, ki mi ne gre iz spomina. Mali japonski vojak je plesal z mlado Rusinjo; plesalko mu je hotel prevzeti velik Američan, a Japonec se je držal dekleta ko smola. Po končanem plesu ga je poklical Američan na presto, vzel vojaški samokres in ubil ubogega vojaka, preden se je ta zavedel, za kaj gre; nato se je Američan s svojimi tovariši mirno odstranil. Preden so prišle vojaške patrolje je bila gostilna že prazna, le mrtvi vojak je ležal pred vrati. (Dalje)

HRANILNICA IN POSOJILNICA GLOBOKEM, r. z. z. n. z.

vabi na

Občni zbor

ki bo dne 2. avgusta ob 15. v posojilniški pisarni.

DNEVNI RED:

1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zborra, 2. poročilo načelstva, 3. poročilo nadzorstva, 4. odobritev računskega zaključka za l. 1935, 5. čitanje revizijskega poročila, 6. volitev načelstva in nadzorstva, 7. sprememba pravil in 8. slučajnosti.

V primeru, da bi občni zbor bil ob tej uri nesklepčen, bo drug občni zbor pol ure pozneje ob vsakem številu članov.

Za smeh in kratek čas

SLABI CASI

Zavarovalni agent: »Zda so pa res slabi časi. Samo enega moža se mi je doslej posrečilo zavarovati za pol milijona, pa še ta mi je čez pičlo leto umrl.«

Stranka: In kaj ste storili?»

Agent: »Poročil sem se z njegovo vdovo.«

PRAKTICEN

Skromen usmiljeni brat stoji s tremi polnimi vrečami na postaji in se zaskrbljeno ozira naokoli, kako bi mogel s svojim bremenom skozi množico na vlak. Nazadnje se le obrne do bližnjega nosača in ga vpraša, koliko bi

zahteval, če bi mu tiste tri vreče odnesel na voz.

»Za večji dve po dva dinarja, tretjo, malo vrečo, pa vam odnesem zastonj.«

»Dobro, odnesite mi tedaj samo to malo, večji dve pa odnesem sam,« se veselo pobota z nosačem usmiljeni brat.

ZDRAVJE IN RDEČA LUC

Brankec gleda mamico, ki stoji pred ogleдалom in si z rdečilom barva lica: »Mamica, ali rdeča lica res pomenijo, da je človek zdrav?«

»Seveda, sinko!«

»Potem pa si ti na desni strani boš zdrava kakor na levi.«

MALI OGLASI

IŠČEM TRGOVCE,

ki bi nakupovali ržene rožičke (kruhove očetke, kakor jih ponekod imenujejo). Zdaj se lahko pobirajo pri mlačvi rži spodaj pri mlatnicah. Ivan Sagadin, Maribor, Gregorčičeva ulica 26, pritličje, pri Karničniku.

ZASTOPNIKE IN ZAUPNIKE

V vsakem kraju za prodajo šivalnih strojev, koles, radio aparatov tudi na obroke sprejmemo pod ugodnimi pogoji. Neuvedene v brazi uvedemo po naših organih. Pripravno tudi kot postranski zaslužek. Vsestranska podpora pri delu od tovarne. Ponudbe z natančnimi podatki na upravo lista pod »Jugostrojorganizacija«.

LJUDSKA SAMOPOČ

registrovana pomožna blagajna v Mariboru, Grajski trg 7-I.

Poverjenišvo: Ljubljana, Tyrševa 34.

naznanja smrtne slučaje svojih članov v mesecu Juniju 1936.

Praznik Franc, prevžitkar, Ščit pri Litiji

Merčun Marija, posestnica, Radomlje.

Kerle Helena, zasebnica, Sp. Hoče.

Dijak Fric, prevžitkar, Ljutomer.

Pečočnik Jožefa, zasebnica, Velenje.

Zorko Ana, zasebnica, Sv. Lenart v Slov. gor.

Rebec Uršula, zasebnica, Meža.

Pušnik Martin, čevljar, Veliki Lipoglav.

Jelen Matija, prevžitkar, Iljaševci.

Sever Anton, prevžitkar, Placar vrh.

Murn Franc, prevžitkar, Gabersko p. Trbovlje.

Drozg Ivana, viničarka, Ranea p. Peenica.

Wudler Ida, učiteljica v pok., Petrovče.

Mole Marija, zasebnica, Ljubljana.

Stingl Anton, prevžitkar, Lubno p. Pilštanj.

Zupančič Ana, prevžitkarica, Sklendrovec p. Zagorje o-S.

Gradišnik Jožef, delavec, Sv. Rukert pri Velikovcu.

Jerančič Antonija, žena tapetnika, Ljubljana.

Orešič Jakob, posestnik, Vrhovlje p. Laporje.

Flassig Albert, viš. puškarski mojster v p. Ljubljana.

Grešovnik Neža, posestnica, Podklane p. Meža.

Lepšina Ana, prevžitkarica, Brezina pri Brežicah.

Golja Margareta, prevžitkarica, Studenci pri Mariboru.

Schentočnik Antonija, žena žel. nadsprevoznika v p., Orehova vas.

Bovha Apolonija, prevžitkarica, Klake pri Pilštanju.

Kotzbeek Franc, žel. uradnik v pok., Maribor.

Tratnik Frančiška, zasebnica, Razhenburg.

Korenjak Ana, prevžitkarica, Ptuj.

Zalokar gožef, posestnik, Sv. Miklavž, p. Hoče.

Skoliber Marija, vdova poštnega poduradnika, Maribor.

Pograjec Matija, zasebnik, Brezovica pri Ljubljani.

Cvirn Frančiška, vdova po nadučitelju, Stoperče.

Simonšek Franc, posestnik, Drensko rebro.

Turnšek Gašpar, posestnik, Rakovlje p. Braslovče.

Čmak Regina, prevžitkarica, Radvanje pri Mariboru.

Mar Mihael, prevžitkar, Formin p. Sv. Marjeta niže Ptuja.

Štrakl Josip, skladiščnik drž. žel., Maribor.

Vaupotič Franc, viničar, Ptuj.

Levec Anton, sodni dvorni svetnik v pok., Ljubljana.

Oplotnik Antonija, prevžitkarica, Mala Reka.

Stermšek Ivan, prevžitkar, Razgor p. Laporje.

Bosteale Jožef, posestnik, Dednja vas p. Pišece.

Po vseh umrlih se je izplačala pripadajoča pogrebina v skupnem znesku 272.910 dinarjev.

Kdor še ni član »Ljudske samopomoči«, naj zahteva brezobvezno in brezplačno pristopno izjavo.

Blagajniško načelstvo.

V SAVINJSKI DOLINI,

se proda več lepih posestev. Cena okrog Din 50.000. — Informacije se dobe pri Črepinšek hotel »Zvezda« Celje.

MANJSE POSESTVO NA BREZJAH (Marija Pomagaj) prodam. Ciril Jelenc, Maribor, Slovenska 18.

TELICO MONTAFONSKE PASME

dobro mlekarico proda: Oskrbništvo graščine Eukloster Sv. Peter v Savinjski dolini.

Lahka LETNA OBLAČILA buret, kaša, lister l.t.d. v odlični izdelavi si nabavite najceneje pri
PRESKARJU, SV. PETRA C. 14.

MLINARJI, ZADRUGE, KMETOVALCI!

Novost Patentni Irus-mlini.

Izdelujejo se v raznih velikostih. Z njimi lahko čistite žita, meljete vse vrste žitnih zrn v moko in griz v poljubni finosti. Imajo tih in lahek tek ter zavzemajo malo prostora. Posnemalnike »Titanija« dobite že od 780.— Din naprej.

Irus - tovarne Nemčija. Zastopana po Turnšek Štefanu, Ljubljana, Mirje 15, p. predal 86

Goraj omenjeni mlini bodo razstavljeni na Mariborskem tednu.

Nespečnost

Znanstveno je ugotovljeno, da regulira »KALEFLUID« delovanje vseh žlez, krepi ves organizem in uravnoveša živčni sistem tako, da postane človek zopet močan, aktiven v življenju in sposoben za delo in borbo za svoj obstanek. — Brezplačno detajlna literatura, zahtevajte: Beograd, Masarykova 9, Miloš Marković.

»KALEFLUID« se prodaja v lekarnah in drogerijah. Reg. S. br. 10307/39

NOVOST! Samo Din 98.—

št. 63.719. Cenena, a dobra Shock-Prof zapestna ura, točno regulirana, tep kromiran okrov zapestnica iz usnja. — številčnica in kazalo osvetljena (Radium)

Din 98.—.

Zahtevajte veliki cenik, ki ga dobite zastonj in poštne prosto. Velike izbere ur, zlatnine in srebrnine.

Lastna protokolirana tovarna ur v švic

H. SUTTNER, LJUBLJANA 6.